

# přežila jsem...

*Výpovědi týraných žen*

Marie Vavroňová, Zdeňka Prokopová

© 2002: Marie Vavroňová, Zdeňka Prokopová

Vydala ROSA, o.s. 2002

Projekt byl realizován s podporou FONDU KANADY  
při Kanadském velvyslanectví v Praze

*Jako ve zpomaleném filmu  
zvedáš ruku  
která mě ubodí*

*tolik mi tobo stačí  
proběhnout blavou  
než mě tvá ruka  
zasáhne*

*myšlenky  
na všechny ženy  
ve všech dobách  
které tuble vteřinu zažily  
vteřinu než ruka ubodí*

*strach  
který ocbromuje  
takže se ti nedokážu  
vytrhnout  
kousat kopat prchat  
nedokážu otevřít pusu  
nekřičím*

*Märta Tikkannen*

Všichni partneři žen, které souhlasily se zveřejněním svých příběhů, své partnerky bili či ponižovali. Někteří je i znásilnili, jiní vyžadovali absolutní poslušnost. Během pár let tito muži dostali své manželky či přítelkyně do role žen, které o sobě začaly pochybovat, které se začaly obviňovat a uvěřily, že násilí je jen dočasnou záležitostí, že se všelepší. Nikdy předtím (a většinou ani potom) nebyli tito muži, kteří se dopouštěli násilí na svých partnerkách, trestáni. Bylo by mylné hledat mezi nimi osoby s výraznou poruchou osobnosti.

Ženy, s nimiž jsme mluvily, zažily strach, ponížení, bezmoc, zoufalství. Styděly se přiznat to, co prožily, a k čemu u nich doma dochází, dokonce i své rodině či přátelům. Pocit bezvýchodnosti, obav o život, zdraví i budoucnost jejich dětí je nutil setrvat v prostředí, které jim přinášelo to největší ohrožení, místo aby bylo bezpečným domovem. Mnoho z nich později uvedlo, že se cítily pokořené, zneuctěné na morální, psychické i fyzické úrovni. Některým z nich se dodnes, ačkoli žijí v relativním klidu, vracejí děsivé sny. Stačí určité gesto, zvuk, cokoliv, co jim připomene vztah s násilníkem. Zapomenout nelze ani pocit nedůvěry, s nímž se při snaze zachránit se konečně z nebezpečného vztahu stáhly.

O ženách, které se staly obětmi násilí ze strany současného, či bývalého partnera, panuje mnoho mýtů. Každý, kdo se setká s tímto jevem, se zákonitě snaží nalézt příčinu násilí - bohužel pozornost od násilných partnerů, u nichž se tato příčina nachází, odvrací k oběti. Ta se tak setkává s tím, že vina je hledána na její straně. Ten, kdo domácí násilí nezažil zblízka, jej asi úplně nepochopí. Málokdo pochopí, co cítí oběť, která se setkává s nečekaně přicházejícím dlouhodobým a opakovaným týráním. Oběť, která bojuje s vydíráním, ponižováním, zneužíváním. Domácí násilí svou podstatou odpovídá definici mučení. Přesto málokdo dokáže ženy, které byly partnerem týrány, označit za oběti. Protože za oběť je společností považován většinou ten, kdo se stal objektem násilí ze strany cizí osoby. Můžeme konstatovat jediné - ženy, které se stávají oběťmi násilí, nejsou v absolutní většině slabými a závislými bytostmi, psychicky narušenými ženami či alkoholičkami. Jsou mezi nimi ženy všech sociálních vrstev s různou úrovní vzdělání - včetně vysokošolaček.

Ženy, které se odhodlaly zveřejnit svůj příběh, byly inteligentní, hezké, upřímné. Přežily týráním a současně našly sílu se mu vzepřít. Některým cesta k životu bez násilí trvala osm, jiným dvacet let. Musely tak překonat nejen strach z pomsty či nové budoucnosti, ale zároveň si uprostřed života hledat nové

kontakty, neboť mnohé z nich kvůli izolaci ze strany partnera přišly o přátele. Musely se vyrovnat s bolestnými prožitky a nalézt vlastní identitu.

Některé z nich přitom neměly finanční prostředky ani na základní právní zastupování a prošly „typickým“ osudem obětí domácího násilí – okolnosti je donutily opustit byt, hledat útul v různých azylech, u rodičů či u kamarádek. V České republice totiž prozatím nejsou uzákoněna opatření obdobná např. těm rakouským, která umožňují vykázat násilného partnera na dočasnou dobu ze společného bytu a tak ženě zajistit bezpečí.

Musely překonat obrovskou nedůvěru, která vůči obětem násilí, především domácího, stále panuje. Zatímco ve společnosti stále přetrvává poměrně tolerantní postoj k domácímu násilí, které dosud nebylo společností dostatečně odmítnuto, jeho oběti často musí podniknout odvážný boj za sebe samé i své děti. Dokazovat, že jsou dobré matky, že na léčení nepatří ony, ale pachatel.

Impulsem ke vzniku této publikace proto není snaha popsat domácí „horory“ či tragédie, ale upozornit na přetrvávající neutěšené postavení žen, které se v České republice staly oběťmi násilí v rodině.

Mnoho trestných činů se nikdy nedostane před soud, na mnoho případů násilí je nahlíženo pouze jako na přestupky, které ve svém výsledku většinou ani nejsou potrestány. Ochota zabývat se těmito případy je minimální, oběti často trpí přehlížením a obviňováním ze strany institucí, které by jim měly pomoci. Prevence násilí dosud stále chybí, stejně jako odborné terapie zaměřené na léčbu pachatelů domácího násilí.

Je třeba začít otevřeně diskutovat o domácím násilí z nejrůznějších pohledů i na nejrůznějších úrovních. Problematika tohoto jevu se nám totiž teprve pomalu ukazuje v celé své závažnosti a rozsáhlosti. Není možné, aby její řešení zůstalo pouze na neziskových organizacích, které získávají minimální podporu státu. Nutnost prevence a pomoci obětem násilí (a skrze odbornou terapii i pachatelům) ukazuje na potřebu zapojení různých institucí.

Příběhy, které jsme zachytily, nejsou namířeny proti mužům, ale proti násilí. Tolerance násilí vůči komukoli je nemyslitelná. Nikdo nemá právo jiného týrat, ohrožovat, ponižovat. Natož v rodině, kde jsou navíc svědky násilí děti (mezi klientkami ROSY více jak v 70 %), které si trauma z násilí nesou po celý život a často se k němu samy z „neznalosti“ jiných modelů řešení partnerských vztahů v dospělosti uchylují. Doufáme proto, že zveřejněné příběhy přiblíží osudy obětí domácího násilí a povedou k většímu pochopení celého jevu.

## MARIKA, 45 let

Narodila jsem se v malé obci ve Vysokých Tatrách, jsem nejmladší ze šesti sourozenců. Maminka nechodila do zaměstnání, starala se o početnou rodinu. Byla to laskavá, věřící žena. Táta úředník, nikdy nikoho neuhodil. Neustále ale vše kontroloval, rozkazoval a žárlil. Nikdo k nám nesměl. Lpěl na svém pohodlí, upracovanou manželku moc ocenit neuměl. Maminka prostě musela poslouchat, táta si z ní udělal takovou služičku. Bylo mi jí dost líto. Abych o tom nemusela přemýšlet, utíkala jsem před tím vším do kostela.

V létě k nám do vsi jezdila na prázdninový pobyt rodina z Prahy, měli dva chlapce, kteří se kamarádili s mými bratry. Už jako malou mě mí brásci brávali s sebou, když šli za „pražáky“. Táta jim dokonce dovolil, aby si kluci z Prahy u nás na zahradě stavěli stan.

Jednoho z nich - Viktora, jsem si později vzala. Vdávala jsem se ve 24 letech, po dvou letech známosti, u nás v Tatrách. Svatba byla podle mých představ: nevěsta v bílých dlouhých šatech s krajkovým kloboučkem, Viktor v novém černém obleku.

Viktor žárlil už před svatbou. Moje maminka vždy tvrdila: „počkej, ty obrečíš celý život.“ Všimla si totiž, že můj budoucí muž žárlí a chce mě mít jen pro sebe. Já jsem se ale těšila na soukromí, svůj byt, snad i děti, a tak jsem ji moc nevnímala.

Kromě toho, že manžel žárlil, také rád pil tvrdý alkohol.

Když jsem přišla s Viktorem do Prahy nikoho jsem tu neznala. Cítila jsem se proto dost osaměle. Byla jsem ráda, když jsem začala manželovi pomáhat v dílně. Stejně by mně nedovolil nikde jinde pracovat. On i sám nakupoval, o všem rozhodoval. Než se narodila první dcerka, všude jsem s ním musela chodit. Stále celý den vedle sebe.

Skamarádila jsem se s Irenou, která měla vedle naší dílny malou čistírnu. Vzpomínám si, jak jsem jednou prosila muže, zda by k ní nedonesl velkou ovčí kožešinu k vyčištění. Muž se s kožešinou vrátil a řekl, že to Irena odmítla. Když jsem pak náhodně zjistila, že to není pravda, jen se tomu smál. Snad chtěl, abych se zlobila a ztratila tak jedinou blízkou přítelkyni.

Jakmile jsme pak nakonec měli nějaké společné známé, brzy k nám kvůli manželovu chování přestali chodit. Bylo jim trapné poslouchat, jak mě před nimi stále ponižuje. Časem jsem se od známých ze Slovenska dozvěděla, že si

stěžuje, jak chlastám. Prý neznám míru a život se mnou je těžký. Dokonce otcí tvrdil, že dovedu vypít i láhev rumu. Jednou mi bylo velmi zle a nevím, zda dokonce i moje sestra na chvíli nezapochoybovala, jestli na řečech o mém údajném pití přece jen něco není.

Zaslechla jsem, jak mé rodině vyprávěl, že mě během dovolené na Slovensku načapal, jak se líbám s hajným ve špajzu. Neměla jsem ale sílu čelit lžím a ponížení. Později jsem pochopila, že to mělo jediný cíl - postavit okolo mě zeď, abych měla jen jeho. Ale i přes prakticky totální izolaci mě můj muž začal podezřívát z nevěry. Reagovala jsem na to tak, že jsem se neustále kontrolovala, abych ho něčím nevyprovokovala.

Poprvé mě zbil den před odjezdem z dovolené na Slovensku. Dcerám bylo v té době jedenáct a osm let. Muž si před tím něco s hajným vypil a pak se někam ztratil. Vrátil se pozdě v noci s tím, že má hlad, ať mu dám jídlo. Odpověděla jsem, že večere už byla, tak proč nepřišel včas a dál jsem myla nádobí. Přiskočil ke dřezu a začal jeden talíř za druhým rozbíjet o podlahu. Stála jsem jako opařená a prosila ho, ať toho nechá - jinak vzbudí děti. Křičel, že jsem blbá kráva. Chtěla jsem utéct, ale dostihl mě v malé chodbičce a skopl mě k zemi. Ví, že jsem se schoulila a kryla si hlavu. Surově mě zbil. Ležela jsem na zemi ochromená hrůzou a myslela jen na to, kdo se postará o naše holky. Byla jsem po těle jedna velká modřina.

Měla jsem otřes mozku a přeraženou nosní přepážku. Modřila jsem se, ale hlavně se strašně styděla někam jít. Od té doby se násilí začalo stupňovat. Věčné nadávky, urážky i napadení. Důvodem bylo cokoli. Rozdělila se republika - nadávkami se střefoval do mě. Něco se mu nelíbilo, zfackoval mě. Pil a nadával. Byla jsem v koncích s nervy. Už jsem nemohla v takovém životě pokračovat. Jednoho dne jsem vyběhla na ulici, plakala a jen tak bloumala po Praze. Jak skončit takový bezútěšný život, kde? Skokem pod tramvaj? Přála jsem si jen jediné - mít konečně klid. Nevím, zda to bylo vzduchem, vzpomínkou na dcery, nebo zda třeba při mně stál „anděl strážný.“ Nezabila jsem se, ale došla na pohotovost. Tam mi dali nějaké prášky s tím, že mám jít druhý den k lékaři. Moc jsem se styděla tam jít, něco mu vykládat. Bylo to vše tak hrozné. Neuměla jsem si představit, že bych dál mohla snášet takový život, a přesto to trvalo ještě několik let, než jsem od manžela odešla definitivně.

Viktor začínal být agresivní i na děti. Třeba holka něco řekla a on napitý zařval, že tady bude klid - nebo nás podřeže. Pak měla mladší dcera úraz páteře. Zase strach, co bude, jestli bude holka chodit. Když ji přivezli z nemocnice, volala jednou ze svého pokoje: „mamí přines mi rohlík“. On byl opilý, rozzuřil se co „otravuje maminku“, že jí to přinese. Holka začala hystericky křičet „táto, ne“... Měla tak vyděšené oči, že kdybych v tu chvíli měla něco v ruce, nevím, jak by to dopadlo.

Modřila jsem se a začala se svěřovat farářům. Byla to pro mne velká posíla, protože to, co se dělo doma se už podepisovalo i na mém zdraví. Vždy, když zažiji nějaký větší stres, výrazně se mi zhorší zdravotní stav. Rozbolí mě záda, mám nemocnou plotýnku. Dusím se a nemohu chodit, mám pocit, že ochrnu. Několikrát jsem proto skončila v nemocnici. Muž se dál opíjel. Měla jsem stále velké bolesti v zádech a netušila jsem, že to nejhorší mě ještě čeká.

Když jsem se nemohla pohybovat a on nebyl opilý, tak mě znásilnil. Začala jsem zvracet, třásla jsem se, bylo mně pořád zima. Můj zdravotní stav se opět zhoršil. Chodila jsem po doktorech s bolestmi žaludku, s nervy. Poslali mě i na psychiatrii a dali mi léky. Muž prohlašoval: „jsi blázen, dostanu tě do Bohnic, zničím tě.“ Jednou, když byl zase opilý a sprostě nadával, tak jsem ho natočila na kazetu. Strašně zuřil, když to zjistil, trochu ho to ale vyděsilo. Chtěla jsem, aby se začal léčit ze své závislosti na alkoholu. Cítila jsem, že jinak skončím opravdu na psychiatrii v Bohnicích, nebo v ženské věznici.

Vzpomínám si, jak jsme jednou vezli dceru do lázní. Když jsme se vrátili domů, šla jsem dceři uklidit pokoj. Byla jsem ze všeho tak vyčerpaná! Chtěla jsem si odpočinout, ale najednou jsem se nemohla pohnout. Opět jsem měla pocit totálního ochromení. Sesula jsem se na zem.

Muž byl ale už někde pít. Přišel až za několik hodin a našel mě ležet na zemi. Dokázal ještě zavolat záchranku. Slyšela jsem, jak vykřikuje: „a s takovým magorem já musím žít“. Když mě nesli do sanitky zaslechla jsem: „měl jsem tě rád“.

Odvezli mě do nemocnice na neurologii. Tam mě přišel navštívit - ale opilý. Prý se mám vrátit domů, půjde se léčit. Dokonce mi dal telefonní číslo. Když jsem tam zkusila zavolat, bylo to protialkoholní oddělení v Apolinářské.

Když mě propustili z nemocnice, šla jsem se tam podívat. Chtěla jsem dát manželovi ještě poslední šanci. Začala jsem navštěvovat skupinu pro příbuzné alkoholiků. I to mně velmi pomáhalo. Snad mě jen zarazilo, když mně tamní doktor tvrdil, že bych mohla pomoci manželovi i tím, že nebudu odmítat sex. Poslechla jsem. Bylo to ale spíš sebeobětování a mé zdravotní potíže se stále vracely.

Muž se nakonec léčit odmítl a přestal chodit na ambulanci protialkoholního oddělení. Kamarádi mu prý pověděli, že jeden populární herec se pokoušel abstinovat čtyřikrát, a taky mu to nepomohlo. Trvala jsem ale na tom, že to je jeho poslední příležitost. Nepil tehdy 36 dní. Začala jsem opět doufat.

Pak se opět opil, tak jsem šla balit kufry. Dcerka se měla vracet z lázní. Připravovala jsem ji na to, že půjdeme bydlet k manželovu otci. Když se ale vrátila, odmítla z bytu odejít, hystericky brečela, že tam má domov, že nikam odejít nechce.

Plakala jsem také, ať se muž podívá, co udělal, jak dopadl náš vztah, v jakém prostředí vyrůstají děti. Rozhodla jsem se, že jen kvůli ní zůstaneme doma, ale „rozpůlíme“ byt. Manžel to respektoval.

Ale pak jednou zavolal, ať mu ohřeji jídlo, že za chvíli přijde z dílny. Měla jsem bramborové knedlíky se špenátem. Připravila jsem jídlo a odešla. Pak jsem zjistila, že chtěl bramborák, tak mu jej šla starší dcera dělat. Druhý den jsem mu nabídla opět ty knedlíky, co odmítl. Příběhl se sekerou a řval: „tak ty si myslíš, že já budu žrát ohřívání jídlo z mikrovlnky?“ Shodil jídlo na zem. Zacouvala jsem do kuchyně. Začal lítat po bytě se sekerou nad hlavou a křičel, že mně rozbije keramiku, kterou sbírám. Pak začal rozbíjet nádobí. Zmrtvěla jsem. Vzpomněla jsem si na tu událost na Slovensku. Nemohla jsem se pohnout. Chtěl rozbít magnetofon, ale pak se zarazil, že to nemůže, to byl dárek od jeho bratra k Vánocům. Stál a řval: „jestli budeš chodit k Apolináři, rozsekám i tebe.“ Naštěstí pro mě zazvonil telefon, zvedl ho a byl úplně normální - začal říkat zákazníkovi, kdy má přijít pro svou zakázku. Pak někdo zazvonil dole u dílny, tak tam seběhl. Využila jsem toho a utekla ven.

Běžela jsem do kostela. Farář mi řekl: „Pán Bůh vám dal právo na život, odejděte. Musíte se zachránit.“ Měla jsem štěstí - kněz mi dodal sílu bránit se.

S mladší dcerou jsme tehdy odešly do azylu ROSA. Starší dcera, studentka, převzala roli hospodyně. Umí se více bránit, ale vím, že je toho na ní moc. Během pobytu v azylovém domě jsem se rozvedla. A přežila jsem.

Můj bývalý manžel nebyl odsouzen za vyhrožování zabitím - jeho čin byl kvalifikován pouze jako přestupek. Protože jsem u přestupkové komise svědecky neprokázala, že mě chtěl doopravdy zabít, měla jsem zaplatit správní poplatek 500 korun za neprokázané nařčení. Když už jsem bydlela v azylu a neměla prakticky žádné peníze, musela jsem požádat, aby mně byl tento poplatek odpuštěn. Po třech letech mi byl přidělen sociální byt, protože bývalý manžel nikdy nepřistoupil na výměnu společného velkého bytu.

## ELENA, 44 let

*Nejhorší pocit je, když se strašně zklamete v někom, komu jste bezmezně věřila a vydala se mu prakticky „všanc“. Jsem řadu let nemocná, musím chodit o francouzské holi. To vám životního optimismu nepřidá, obzvláště když první partner od vás odejde. Pak potkáte někoho, kdo vám dá nový smysl života, naději. Tak prodáte byt, vložíte peníze do jeho firmy, ztotožníte se s jeho životem. Jenže pak se ukáže, že je všechno jinak.*

Se svým současným manželem jsem se seznámila zcela náhodně u holiče, kde jsem byla se synem z prvního manželství. Pak jsem ho několikrát potkala v ulici, kde bydlel, a začali jsme si povídat. Vzpomínám si, jak mně Pavel vyprávěl o svém zklamání ze soužití se svojí první manželkou. Jak chtěl dceru do péče, protože žena žila „nemravně“. Chtěl emigrovat, ale manželka to odmítla, tak odešel sám. Po čtyřech letech se vrátil, vyhodil ženu z bytu a začal se s ní soudit. Viděla jsem rozvodový rozsudek, kde stojí, že ženu napadl a zbil i dceru. Přesvědčil mě však, že jeho verze příběhu je skutečně pravdivá a já ji přijala - měla jsem ho ráda a jinak jsem o ničem nepřemýšlela.

Byla jsem v té době velmi zranitelná. Snad jen k dokreslení mé životní situace musím říci, že první manžel se brzy po porodu syna se mnou rozvedl. Onemocněla jsem totiž rozpadem svalové tkáně. Proležela jsem v nemocnici několik měsíců. Byla jsem i na vozíku, těžko jsem se pohybovala. Když byly chlápci dva roky, rozvedli nás po osmi stáních. Pracovala jsem pak na půl úvazku u zahraniční firmy jako překladatelka.

Pavel byl milý, dodával mně v mém životě, o kterém jsem byla přesvědčená, že se nepovedl a provázela mne stále směla, odvalu. Po prvé mě vzal na dovolenou do zahraničí. Přestala jsem se cítit méněcenná. Byl to on, kdo plánoval, chtěl svatbu, požadoval, abych prodala svůj byt a peníze potom vložila do jeho podnikání. Přestože jsem v té době byla a stále jsem ve sledování odborníků, dostala jsem odvalu mít s Pavlem další dítě. Tak se nám narodila Lenka.

Je to zajímavé, ale tohle manželství bylo dva roky bez problémů. Byla jsem doma, čekala - a docela ráda - na manžela. Jenže pak se manželovi, který podnikal, přestalo dařit. Začaly nám chybět peníze. Manžel řešil problémy tak, že nic nedělal. Tak jsem nastoupila na zkrácený úvazek jako tlumočnice. Můj výdělek měl doplnit zmenšený příjem rodiny. Myslela jsem, že Pavel bude rád,

jenže místo toho se začala rozvíjet jeho žárlivost - kontroly, zákazy, sledování, zesměšňování, ponižování, až po soustavné bití.

Kdy přišlo první násilí? Bylo to zprvu těžko postřehnutelné. Pavel, nyní už můj manžel, se choval k dětem dost nevyrovnaně. Metoda cukr a bič. Tomáška, syna z prvního manželství, ponižoval. Když začal plakat, posílal ho za trest na záchod. Nebo syna nutil, a pak i naši dcerku, dojídat. To bylo jeho. Manžel dokázal ráno sedět s dcerou u jídla hodinu a nutit ji, aby vše, co dostala na talíř snědla, i když nemohla. Kolikrát jsem jí, když se otočil, s tím jídlem pomohla. Lenka totiž vysílala očima signál o pomoc. Ji také zavíral za trest na záchod. Bylo marné ho prosit, ať děti nechá. Lenka se ho dost bála. Prostě jen on měl pravdu a vše muselo být po jeho. Neustále nás všechny kontroloval.

Syn v patnácti začal kouřit a pít. Doma slyšel od Pavla, jen jak je k ničemu, jak jsem ho málo bíla.

To bylo ale podle mého to poslední, co kluk v pubertě potřeboval.

Podánilo se mi také sehnat synovi stipendium do USA. Mimochodem stal se tam nejlepším studentem. A úspěšný je i po návratu do Čech.

V době stresů s manželem i synem jsem začala mít deprese, najednou se třeba v noci dostavil panický strach. Nemohla jsem ani chodit nakupovat. Nemohla jsem na ulici „dodýchnout“, třásl se mně ruce.

Když jsem se vrátila na podzim v 1999 z léčebného pobytu v Jánských lázních, začala se situace doma zhoršovat. Muž mě neustále ponižoval, kontroloval, především však denně říkal, kde „jsem se to zas pelešila“. Překládala jsem totiž v té době pro zahraniční firmu a on mně neustále podsouval zástupy zahraničních milenců.

Tricátého října jsem byla s dcerkou na procházce u rybníka blízko našeho bydliště a náhodou tam potkala známého z firmy. Povíдали jsme si. Během našeho rozhovoru mi zavolal manžel na mobilní telefon. Ptal se, kde jsme, tak jsem mu to řekla, aniž bych tušila co se stane. Pavel „přilít“, začal nadávat a vrhl se na mě. Nečekala jsem to. Srazil mě k zemi, narazila jsem si oba lokte. Hrozně jsem se styděla - před známým i dcerou. Lenka byla šokovaná, co to táta dělá mamince.

Chtěla jsem se s Pavlem domluvit, že si můžeme o všem promluvit. Nešlo to.

Druhý den ráno jsem šla manželovi koupit noviny a housky na snídání a dceři na svačinu do školy. Sotva jsem vstoupila do bytu, Pavel na mne začal řvát - „tak kde si se byla zase pelešit, mrcho“, a chtěl mi vytrhnout noviny z ruky. Lekla jsem se a snažila mu uniknout. Jenže on se napráhl a dal mi ránu pěstí do zátylku. Začala jsem se třást. Začal do mě bušit pěstmi. Myslela jsem, že mě zabije. Byl to tak strašný šok, že jsem neudržela stolicí. On mě mlátil dál do celého těla, nevím co se dělo, začala jsem křičet. Sousedí zavolali

policii a ta záchranku. Víím jen, že jsem najednou ležela v sanitce a nějaký hlas ženy mě tišil: „zase bude dobře.“ Píchl mi injekci a já mohla volně dýchat...

Za čtrnáct dní to začalo znova. To muž přišel domů a začal nadávat, kam jsem dala kávu. Něco jsem mu odpověděla, ať nás nechá, musím udělat dceři snídání. Rozzuřil se, že ho už nebudu štvát a začal mě tlačit do vany. Několikrát mě udeřil do obličeje a do těla. Dcera mě začala bránit, kousla tátu do nohy. Nějak se nám podařilo utéct. Cestou jsem dcerce koupila snídání a řekla jí, že v poledne se už nevrátíme domů. Pak jsem šla na policii.

Tam udělali záznam o celé události, ale rovněž mi řekli, že mi jinak nemohou pomoci.

V poledne jsem šla k lékaři na imunologii, kam chodím už léta. Věděla jsem, že se domů, abych neriskovala život, vrátit už nemohu. Tak jsem si jen postěžovala, co se mi stalo. Sestřička viděla mé podlitiny, uvařila čaj a volala do ROSY. A tak jsme strávily první Vánoce s dcerkou mimo domov. . .

Když jsme s dcerkou přišly do jejich azylového zařízení, socioterapeutka okamžitě pořídila fotodokumentaci. V té době jsem moc nechápala, proč to dělá. Později u soudu se ukázalo, že to byl velmi dobrý nápad, protože můj manžel, který mě zmlátil, do protokolu později vypověděl, že jsem si rány namaľovala na tělo barvou sama.

Samozřejmě po nuceném odchodu z domova jsme s dcerou sebou neměly žádné věci. Pavel mne však odmítl do našeho společného bytu pustit. Navíc hrozilo, že mne znovu napadne a opět zraní.

Obrátila jsem se proto na policii s prosbou, zda by neasistovala při tom, až si budeme s dcerkou balit věci. Policisté to ale nejdříve odmítli - „paní, od toho tu nejsme, abychom asistovali při každé rodinné hádce, zkuste se domluvit...“

Až na nátlak organizace ROSA policisté souhlasili s tím, že budou asistovat při převzetí nejdůležitějších osobních věcí. Musím se opírat o hůl, proto se pohybuji pomalu. Mladí policisté mi stále dávali najevo, že na „tohle“ nemají čas, ať si pospíšim.

Když jsem se z bytu odstěhovala, byl manžel velmi překvapen. S tím, že bych se mohla, já invalida, vymanit z jeho moci prostě nepočítal. Dcera po přestěhování do azylu změnila i školu, kterou navštěvovala. Manžel během tří neděl ale adresu školy zjistil. Začal na nás pravidelně před školou čekat. K dcerce se vrhal s otázkami, jak se má, a snažil se jí objímat. Mně nadával a dokonce mě i fyzicky napadal.

Současně obcházel všechny instituce, organizace, úředníky, prostě všechny a každého, na kterého bych se mohla obrátit o pomoc, či kdo by mi mohl pomoci. Je samozřejmě, že všude o mně říkal, že jsem nevděčná mrcha, která je

nevěrná, nedbá o dceru a jemu systematicky škodí. Jeho specialitou je, že všude chodí se zapnutou videokamerou, kterou strká do obličeje každému, s kým jedná a natáčí si jeho odpovědi. Když ho někdo vykáže nebo nemá na první pohled pro jeho stížnosti vřelou reakci, může čekat, že na něj přijde stížnost, udavačský, pomlouvačný dopis. Samozřejmě se staví do role, že jediný má pravdu, protože on je obětí nevěrné zlé ženy, která má stále s někým poměr.

Počítá s tím, že takovéto jednání traumatizuje nejen mě, ale tímto způsobem se především snaží z mého okolí odstranit všechny, kdo by mi chtěli pomoci, zastrašit je před případným svědectvím u soudů či orgánů OPD.

Jeho postup má výsledky. Například moje dcera viděla mnohokrát jak mne bije. Logicky má z takového člověka strach. Když měla k němu jít, například zvracela. Navíc, moc zajímavý program, když u něj byla na návštěvě, jí manžel také nepřipravil. Ani si s ní moc nehrál, nechal ji dívat se na televizi.

Dětská psycholožka, kterou ale Pavel navštívil samozřejmě se zapnutou kamerou ještě před tím, než vydala svůj verdikt, však přesto, že byla obeznámená se všemi jevy, které u dítěte vyvolává kontakt s násilným otcem, doporučila styk s dítětem třikrát týdně! Renomovaná psychiatrička a soudní znalkyně pro problematiku malých dětí přitom zjistila závažný stres na přítomnost otce a doporučila omezit a posléze zakázat styk otce s dítětem.

V době zpracování odborných posudků se můj manžel číhající před školou pokusil obejmout „svoji milovanou dcerušku“. Současně mě ale napadl, vytrhl mi z rukou notýsek, kde jsme měla 3 tisíce korun. Podala jsem proto trestní oznámení pro loupež. Policie vzala mého muže do vazby. Ovšem nikoli za mé mláčení, ukradení peněz či za to, že na svoji dceru nedává roky ani korunu. Jako důvod pro vazbu nestačila ani skutečnost, že rozmlátil veškeré zařízení bytu.

Důvodem toho, že ho policie vzala do vazby, bylo nakonec to, že vyměnil zámek od bytu, kde jsem sice nemohla žít, kam jsme s dcerou nemohly ani vstoupit, ale který podle papírů byl stále společný.

Manžel byl odsouzen na jeden měsíc s podmíněným odkladem na 18 měsíců nikoli pro opakované násilí, ale pro trestný čin neoprávněného zásahu k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle §249a odst. 2 trestního zákona.

Mezitím můj muž zjistil adresu utajeného azylového bydlení. Musely jsme tedy odjet bydlet k mé staré matce. Zvláštní je, že ačkoli mám několik let podanou žádost o rozvod, prostě se rozvést podle soudů stále nemohu. Už nevím, co by se muselo stát, aby soud konečně naše manželství rozvedl. Snad jen moje smrt by řízení ukončila, a to proto, že by se nedostavoval jeden účastník řízení.

Přesto se něco povedlo, a to mi dává hodně síly. Ani ne tak pro mne, jako pro další ženy s podobným osudem. Český soud totiž vydal do této doby nevídané

rozhodnutí. Manžel se nesmí přiblížit na více než dvě stě metrů k dceři a platí zákaz jeho styku s ní. Poprvé v českém právu bude možné v obdobných případech využít něco jako precedens. To mi skutečně dává velkou sílu jít dál.

Přesto ani po dvou letech není situace v rodině vyřešena – zdemolovaný byt je neobyvatelný, tísníme se s dcerou a synem v jediném pokoji u mé matky. Osmiletá dcera je v neustálém stresu. Sice platí zákaz styku s otcem, ale otec na ni čeká před školou opět s kamerou za pásmem dvou set metrů. Samozřejmě požaduje, aby byla svěřena do jeho péče.

Až v srpnu 2000, tedy prakticky po dvou letech stresu, bylo vydáno předběžné opatření, na základě kterého byla má dcera svěřena mně. Manžel se okamžitě odvolal, a proto v lednu 2001 Městský soud v Praze návrh na vydání předčasného opatření zamítl.

V únoru loňského roku mne mezi tím manžel opět před školou napadl, byla jsem tři neděle v pracovní neschopnosti. V březnu na moje odvolání a po doplnění zdravotní dokumentace dítěte soud pro Prahu 4 vydává předběžné opatření, že se dítě opět svěruje před rozvodem do mé péče.

Manžel mi samozřejmě stále neplatí výživné. Za to dokladuje u soudu, že má v bytě vždy připraveno jídlo, kdyby se dcera vrátila.

Pořídila jsem si staré auto a vozím dcerku těsně před vrata školy. Výsledkem je, že několikrát byl můj manželem napaden i personál školy, včetně ředitelky. Na tu podal dokonce trestní oznámení, že není ochotna mu denně podávat informace, zda je dítě ve škole! Svoji životní situaci vidí jako spiknutí zlé manželky s feministickou organizací.

Jeho cílem je dokázat, že mě nikdy neuhodil, ale já si ty modřiny sama nalíčila barvičkami. Zdá se to nevěrohodné, ale nový kolotoč dalšího vyšetřování a soudního projednávání se z jeho popudu opět rozjíždí.

Manžel si neustále stěžuje, obviňuje z podjatosti soudce, policisty, pracovnice OPD, učitele atd. Smysl jeho jednání je zcela evidentní – zastrašit, znechutit či diskreditovat všechny, kteří by mně pomohli, postavili se na moji stranu či vystoupili se svědectvím před soudem.

V březnu 2002 je můj muž zproštěn obvinění z trestného činu zákazu vstupu do bytu. V květnu 2002 není manželství rozvedeno, dál se soudy zabývají různými odvoláními mého manžela. Ten nadále nedává ani korunu na dítě.

Žádám všude možné už jen o to, aby se už jednání neprodlužovala. Jednání a odvolávání ze strany Pavla jsou evidentně účelová s jediným cílem – prodlužovat neudržitelný stav. Přestože psychiatrička, soudní znalkyně vyjadřuje, že zhoršení zdravotního stavu holčičky souvisí úzce s typem chování otce, soudní jednání trvají dál a budou se určovat soudní znalci pro celou rodinu.

31.10.2001

Milá paní doktoro.

Jednou maminka telefonovala. Tāta tam pšiel a rikal: Jestli budeš pracovať tak ti pomôžem. Začal jej líb. Maminka rikalala niečo ho bolí, ale tāta ho nechal. Utekly jsme k sousedům. Jednou jsme jeli k vyhledání na kole. Tāta navolal, že přijede Roky. Přijel. Začal maminku líb, protože cestou viděl prána u práce. Další den ji vytrčil a byl u nás. Moc jsem plakala a chtěla jsem jít za ní. Neodvážel, pak přijela policie a to už jsem šla spít. Tāta rikal že jestli mu maminka nedá teď hned vědět tak se rozbije postele u ložnici Rozbil. Ale teď je rozbitá visela jsem na křesle, aby ho nedělal. Udělal. Tāta mamince vyprávěl všechny její věci ze školní u ložnici a pak šel je do pokoje u Martina. Ten byl totiž u Americe ve škole. A teď měl pokoj plný veselých věcí jak je tam táta házel. Ložnici si zamkl a maminku už tam nepustil. Ona pak spala u mě u pokoji na křesle. Maminka mě vypravovala do školy a pšiel tam tāta, že nemáel kafe. Rikal, že maminka nesmí jít na kácho. A stál před líp nāšhopem a nepustil ji tam. Pšiel si konzervy a majest se. Pak je hláčil do vany. Já jsem ho kousla do levé ruky. Došly jsme do školy ani jsme se nesměly nasnídat. Cestou do školy jsme si koupily jídlo. Moc jsem se táty bála. Pak pro mě maminka pšiel do školy. Já už domů nechtěla a maminka rikalala že nepůjdeme že ho není bezpečně. Ten večer jsme už bydlely u axylu.

Tam jsme se už nebály se ráno probudit. Měla jsem tam i kamarádky. Jedna měla moře. Pak jsem začala chodit do jiné školy. Ale jednoho dne se před školou objevil tāta. Pak už jsem tam nechtěla chodit. Ale tāta musel do vězení. Mohly jsme žít u axylu. Uli jsme i domů do Ložnic. Ale tam byla všechno rozbité. Martin už neměl svůj pokoj. Bylo tam plno dřeva, kdi a mekčilim jako obličím. U pokoji nebyl žádný nábytek. Já jsem si chtěla vzít pohádkové knihy, které mám ráda. Ale nic jsem tam neměla, všechny byly pryč. Chtěla jsem aby maminka vzala s sebou křeslo a video. Tāta bylo ale rozbité. Už nikdy jsem pak doma nebyla a nepůjdu tam. To není doma, je tam všechno rozbité a Martin nemá pokoj. Nikdo mě tam nepustil. Do axylu taky nechci. Tam nemůžu být se mnou Martin. Tak jsme katim všichni u babičky. Už je to pro všechny moc. Tāta mi nedá pokoj a když se bojím i usnout. Abych ho všechno neviděla ve snu. Jednou jsem byla s babičkou ve vláncicích. Najednou tam šel tāta u plotu s kamerou. Moc jsem se bála. Pak jsem už vůbec nevyšla ven. Každá chodí s kamerou. Mam škrach, že mamince něco udělá. Každý den se bojím jít do školy. Bolí mě brácho a nemůžu jíst. Chtěla bych, aby s tím někdo něco udělal. Ať už se nebojím. Musím si koupit psy, když jedu autobusem. Auto taky pořád ráno stojí před školou. U škole se mi ale líbí. Nechci, aby tam pořád ráno byl.



## LUDMILA, 40 let

S manželem jsem se seznámila v osmnácti letech na své první taneční zábavě. Asi nejmíc mě na něm zaujalo, jak uměl mluvit. Zároveň jsem se s ním cítila bezpečně. Pocházím totiž z malé vesnice z početnější rodiny, měla jsem ještě tři sestry. Máma byla v domácnosti, starala o hospodářství. Byla hodná, ale dost přísná. Věčně nás všechny kontrolovala. Táta byl dělník, ale i když chodíval domů velmi pozdě, jeho první kroky vedly do dětského pokoje. On nás uměl pohladit, máma jen rozdělávala úkoly.

Když jsem začala chodit s Lubošem, byla toho hned plná vesnice. To víte, kluk z Prahy, který navíc studoval vysokou školu. Od té první schůzky jsem ale už nemohla ani jít s holkami večer do kina, tancovat: máma vždycky tvrdila, že to se nepatří, co by tomu řekli lidi ze vsi.

Proto jsem docela uvítala sňatek. Začali jsme bydlet u rodičů manžela. Bylo to ale trochu jiné než jsem si vysnila. Manžel pracoval v Praze a já se neuměla bránit věčnému komandování od tchýně – to se nedá ani vypovědět. Rodina především šetřila. Takže jsem nesměla například prát pleny v automatické pračce, ale pouze v ruce. Byt měl ústřední topení, já pleny vyvářela na malých kamínkách. Když jsem nechtěně zavřela dveře trochu prudčeji, řekla mi tchýně: „Tady nejsi doma.“

Nakonec manžel získal služební byt. Vůbec jsem nepostřehla první známky násilí. Byla jsem z domova zvyklá na kritiku, a tak když manžel určoval, co mi sluší, co si mám koupit, kam jít, co dělat, brala jsem to jako jeho zájem. Prostě jsem si myslela, že mu na mně záleží. Násilí se objevilo poprvé, když jsem byla těhotná. Vzpomínám si, že jsem nemohla roztopit kamna. On přišel pozdě domů, poprosila jsem ho, aby mi pomohl. Rozčílil se a strčil do mě. Upadla jsem a začala brečet. To ho hrozně rozzuřilo, chytil mě za vlasy a začal mě fackovat, že mu stačí „buzerace“ v práci a já ho nebudu rozčilovat. Byl to pro mne šok. Věděla jsem, že je prchlivý, občas nadával, ale tohle jsem nečekala.

Něco se ve mně zhroutilo. Manžel se ani druhý den neomluvil. Snažila jsem se pochopit, proč se to stalo. Cítila jsem se něčím vinna. Stále jsem ho měla ráda. Neměla jsem nikoho, komu bych to řekla – a stejně bych to asi neudělala. Postupně jsem si začala dávat pozor. Co řeknu, kdy to řeknu a hlavně jak. Jenže nic nefungovalo. Násilí přicházelo nečekaně.

Během pěti let se nám narodily tři děti. Cítila jsem se unavená a v pasti. Když jsem čekala Annu, zbil mě tak, že jsem nebyla schopná vyjít na ulici čtrnáct dní. Byla jsem samá modřina. Zlomil mi prst a nedovolil mi ani jít k doktorovi, tak mi srostl křivě.

Také mě někdy zamykal na balkoně. Samozřejmě jsem neměla žádné peníze. Vždy, když jsem mu něco vytkla, nebo ho třeba jen požádala, aby mi s něčím pomohl, začal mě bít. Když se mu nelíbilo, jak myji nádobí, tak se slovy „takhle to dělat nebudeš“, talíře rozbil. Já vím, že je to těžké pochopit, ale já nemohla odejít. Netušila jsem kam a byly tu tři děti. Neměla jsem ani peníze. On mi je přiděloval a já mu musela vše do halěře vyúčtovat.

Pak se stalo, že jsem těžce onemocněla a strávila asi půl roku v nemocnici. Tehdy se muž postaral o děti, o vše. Mně ovšem vyčítal, že si vzal mrzáka. Nemohu ani vyjmenovat všechno, co mi říkal. Cítila jsem se méněcenná. Napadalo mě, že by bylo lepší umřít. Dostala jsem pak invalidní důchod a bylo mi doporučeno, že mám hlavně dodržovat životosprávu a být bez stresů. To se řekne. Copak jsem mohla vyprávět, co mi doma dělá můj manžel? Jak mě tahá za vlasy, bije mě, nutí mě násilím k sexu. Někdy jsem si říkala, jak já tu ložnici nenávidím. Představovala jsem si louku, abych přežila. Někdy jsem se pozvracela. Když jsem se bránila, tak mě vždycky zbil a zkopal.

Po posledním bití jsem si řekla „dost“. To mi dal pěstí do oka a já musela rodičům vysvětlovat, že jsem upadla – manžel s úsměvem tvrdil, jak jsem po té nemoci nemotorná a nepozorná! Když jsem prohlásila, že se rozvedu, rozbil doma sadu talířů a řekl, že děti nedostanu a on mně ještě ukáže co je to násilí – pokud to přežiji, skončím v Bohnicích.

Cítila jsem se konečně silnější, protože jsem se poprvé postavila. Po mnoha letech jsem šla se sestrou do kavárny a seznámila jsem se s Petrem. Najednou se na mě usmál přítel, naslouchal mi. Zajímalo ho co říkám, bral mně jako rovnocenného člověka. Občas jsme se sešli a povídali si. Doma ale začaly naschvály, manžel mě zamykal, vyhrožoval, vypínal elektrinu, rozřezával mi mé osobní věci. Oznamila jsem to poprvé na policii, ale brali to jako přestupek. Když jsem uvedla, že má i zbraň a vyhrožuje mně, uklidňovali mě, že to přeháním.

Asi za dva měsíce po tomto „uklidnění“, přišel domů v noci opilý a sápal se po mě. Řval, že jsem kurva a že má jako manžel právo na sex. Hrozně jsem se bála. Křičela jsem. On mě pěstmi bil do celého těla, ztrhal ze mě noční košili. Pokusil se mě znásilnit. Začala jsem se podvědomě bránit a on mi dal takovou ránu, že jsem spadla na pelest. Přiběhla dcera, sousedi. Jak jsem došla na policii nevím. Starší dcera mě držela a vedla. Měla jsem strašný strach, že mě zabije, ublíží dětem. Policisté mě pak odvezli do nemocnice. Dodnes

nevím, jak se mi podařilo dojít s tak vážným zraněním pěšky na policii. To jsem ještě nevěděla, že mám zlomené dva obratle, obě ruce, otřes mozku, podlitiny ani nepočítám.

ROSA: Trestní stíhání se protáhlo víc jak jeden rok. Žena byla skoro dvanáct měsíců v azylovém zařízení ROSA, protože manžel odmítl odejít z bytu. Domů docházela tajně, když byl manžel v práci. Z násilného nebylo prokázáno pro nedostatek důkazů, zlomeniny dvou obratlů byly kvalifikovány jako těžké ublížení. Psychická újma nebyla zohledněna. Muž dostal jako bezúhonný dobrý pracovník dva roky podmíněně na dva roky. Osmnáctiletá dcera a dvacetiletý syn odmítli vypovídat na policii, protože nechtěli, aby táta, který je živí, byl vzat do vazby.

Ludmila se vrátila domů, má strach jak situaci zvládne, snaží se navázat zpretrhané vztahy. Děti během pobytu ženy v azylu doma denně od otce slyšely, co je máma zač, jak se tahá s chlapy a jak si vše vymyslela, aby ho zničila. Dcery se na matku utrhují: „Bůhví jak to bylo, máma asi tátu vyprovokovala.“ „Doufala jsem, že dcery pochopí, co jsem prožila, a budou stát při mně,“ tvrdí dnes Ludmila.

Ve vztahu matky a dětí se logicky muselo nějak projevit, že děti vlastně celý život vnímaly svoji matku nikoli jako rovnocennou partnerku jejich otce, ale pouze jako podřízenou osobu bez vlastního názoru, peněz, rozhodování a vůle. Byly svědky neustálého ponižování, svoji roli sehráli i to, že matka vlastně nikdy nedisponovala volně s penězi. V očích dětí byl tedy otec vnímán jako ten, který musí vše zařídit, o vše se postarat, ale i jako ten, který ovládá finance, a tedy může i odměňovat.

## IVANA, 38 let

*Dva roky jsem se dvěma dcerami putovala od azylu k azylu. Starší dcera se chytla party, ve které se bral heroin. Říkala, že už je z toho příliš unavená. V našem původním bytě přitom zatím zůstával bez problémů ten, před kterým jsme musely utéct. Samozřejmě ten byt neplatil. Vše jsem bradila já.*

Je mi 38 let, vystudovala jsem střední školu. Mám dvě dcery, jedné je dnes sedmnáct let, druhé třináct. Svého bývalého manžela jsem poznala v zaměstnání. Zpočátku se mi vůbec nelíbil, byl rozvedený a právě mu končil nějaký jiný vztah. Ale byl vytrvalý, zval mě na různé kulturní akce, nosil květiny. Nakonec jsme spolu začali chodit a po roce se vzali.

Můj muž byl o sedmnáct let starší. Je vyučený. Vyrůstal v rodině, kde násilí nebylo neznámým pojmem, jeho otec pil a vedle toho i svou ženu bil. Manžel napadal i svoji první manželku. To jsem se však dozvěděla až později.

Co se týče mé rodiny, rodiče žijí stále spolu. Matka je podle mě citově chladná, nevzpomínám si, že by mne pohládila, přitiskla k sobě. Často kde komu vyčítala jakoukoli maličkost - mému otci, mně. Pak následoval trest, dlouho s námi nemluvila. Přesto mám v matce a otci zastání - je to pro mne domov, mohu se na ně spolehnout. Dost mi pomohli v nejhorších dobách, kdy jsem začala mluvit o tom, že mne muž terorizuje.

Naše manželství přitom bylo zpočátku klidné. Znamenalo to ale mít doma vše v naprostém pořádku, vždy s manželem souhlasit a řídit se tím co tvrdí, navrhuje či potřebuje.

Později, jak přibývaly starosti v rodině, jsme se ale začali s mužem hádat. Já jsem se mu ale snažila ve všem vyhovět, i když mě omezoval - například si nepřál, abych jezdila často za rodiči. Přehlížela jsem, když se vysmíval mé rodině, že je chudá, nic nevydělá. Přehlížela jsem i to, že měl rád alkohol.

Teprve po deseti letech v domácnosti jsem nastoupila do zaměstnání. Dcery již chodily do školy. V té době se u nás ale vše výrazně měnilo k horšímu. Manžel totiž ztratil práci a ani se nijak nesnažil si nějakou nalézt. Začal být ale především žárlivý, podezíral mě snad ze všeho, a to skutečně bez důvodu. Při zpětném pohledu si myslím, že žárlil na to, že mám práci, mám v ní úspěch, perspektivu dalšího postupu a jsem obklopena lidmi. Usoudil z toho, že už pro mne nemusí být tím automaticky nejlepším. Ale své postavení se nijak nesnažil měnit. Naopak v té době začal i víc pít alkohol.

Poprvé mne fyzicky napadl v roce 1996, kdy mě začal pěstí mlátit do obličeje. Zdržela jsem se totiž krátce přes oficiální pracovní dobu v zaměstnání, prostě jsme se docela obyčejně zapovídali. Byl to pro mne šok, takové surové napadení jsme nechápala. Byla jsem ochromena strachem, úzkostí. V té době jsem proto vyhledala psychologa, začala docházet na psychoterapii a hypnózu, abych nejen pochopila motiv jeho jednání, ale i abych se zbavila traumatického zážitku. Nebyla jsem totiž schopna se s manželem po napadení už milovat, musela jsem se odstěhovat z ložnice.

Muž se nakonec omluvil a uprosil mne, že se to už nikdy nestane. Nikde jsem napadení nehlásila, uvěřila jsem mu. Pak ale došlo po 2 letech k dalšímu napadení. Vracela jsem se z oslavy, upozorňuji že probíhala v zaměstnání, byli tam všichni pracovníci a můj muž o celé akci dopředu věděl. Přišla jsem domů v deset hodin večer. Lehla jsem si ve vedlejší místnosti, kde jsem si četla až do jedné hodiny v noci. Muž ráno vstal a vynadal mi, co si to dovoluji přijít domů až v jednu hodinu v noci a kopnul mě do nohy. Cítila jsem se hrozně ponížena. Nejen za ránu, ale především za to, že mi nevěří.

Začali jsme se pít o každou maličkost. Záminka se vždycky našla. Jídlo, které nechtěl, neuklizeno podle představ, děti příliš hlučné – tedy rovná se mnou špatně vychované. Nic jsem nedělala dobře, ve všem jsem byla pitomá, špatná, nešikovná. Během diskuse se manžel sám dostal do takového afektu, že rozbíjel věci, házel je po mně nebo mě bil. To vše před dětmi. Začal si vynucovat sex. Požadoval teplé večere, ale na domácnost mi nedal ani korunu.

V té době jsem již vážně uvažovala o tom, že se rozvedu. Přesto jsem se snažila najít ještě před tím nějaké řešení. Začala jsem chodit do manželské poradny, nabídla to i manželovi. Ten však návštěvu poradny odmítl. On je přece normální, doporučil mi proto, abych se šla léčit sama.

Poslední kapkou bylo, když jsem seděla s klientem v kavárně (přivydělávala jsem si jako pojišťovací agentka) a probírali smlouvy před podpisem. Do kavárny vtrhl můj manžel se starší dcerou. Začal mi nadávat, že mám v kavárně rande a ztropil žárliveckou scénu. Dcera s ním ale potom nechtěla jít domů, tak jí řekl, že je kráva a odešel sám.

Napadení manželem jsem poprvé oznámila na místním oddělení policie až v roce 1999. A to proto, že jeho brutalita do té doby přesáhla to, na co jsem už byla „zvyklá“.

První, na co se mě policisté zeptali, bylo: „A neprovokovala jste manžela? Přes noc se usmíříte, chcete opravdu podat trestní oznámení?“

Poté, co se muž dozvěděl, že jsem se obrátila na policii, mě už nebil, ale začal mi vyhrožovat, a to i před dcerami. Prohlašoval třeba: „mám chuť do tebe vrazit kudlu, ty kurvo jedna,“ „uříznu ti hlavu“, „zabiju tě, chcípneš a děti půjdou do

dětského domova“ nebo „najmu si Ukrajince a ten tě za tři tisíce udělá“. Můj muž mi takhle vyhrožoval i před sociální pracovnící oddělení péče o děti (OPD). Sociální pracovníce to před ním nijak nekomentovala, v podstatě to přešla. Když byla sociální pracovníce otočena zády k mému muži, fyzicky mě napadl. Strčil do mne a surově mě přimáčkkl na roh stěny, až jsem zavravorala a zranila si pravou ruku. Tekla mi krev.

Měla jsem hrozný strach, že mě muž opravdu zabije. Skutečnost, že mi vyhrožuje i před cizími lidmi, navíc před pracovnící OPD, ale hlavně fakt, že když se kamkoli obrátím o pomoc, první otázka je, jestli neprovokuji, mi na klidu nepřidala. Proto jsem tu noc s dětmi odešla ke známým.

Druhý den jsem zavolala na tísňovou SOS linku občanského sdružení ROSA s prosbou o poskytnutí azylového ubytování s tajnou adresou, kde by mě manžel nenašel. Za asistence policie jsem si vzala nejnütnější oblečení pro sebe a děti. Odešly jsem do tajného azylového ubytování Rosy. Současně jsem se začala všeho bát. Manžela, toho co bude dál, jak budu žít, vychovávat své dvě dcery.

Manžel mi nepřestal vyhrožovat, chodil za mnou i do zaměstnání. O celé věci jsem informovala oddělení péče o děti v obvodě, kde jsem bydlela. Reakce sociálních pracovníc oddělení péče o děti mne ale opět velmi překvapily. Především výrok jedné pracovníce, že to, co mi udělal můj muž, není domácí násilí. „To byste měla vidět mého manžela, jak mě bije – to je teprve násilí.“ Sociální pracovníce to dokonce prohlásila i před mým mužem.

Podle pracovníc OPD byl můj odchod do azylu Rosa navíc účelový, abych získala potřebné argumenty pro rozvod. Také mi vyčítaly, že svému muži nevařím. Skutečnost, že mi nedává peníze, je nezajímala. Každá návštěva tohoto oddělení na mne tak působila velmi depresivně. Cítila jsem se opuštěná a začala jsem přemýšlet, zda opravdu není vina ve mně, zda se manžel vlastně nechová normálně, když to jako běžné připadá i pracovnícím OPD. Policie moje trestní oznámení kvalifikovala jako přestupek a podle zákona jej předala k vyřízení městskému úřadu v místě, kde bydlím. Tam jsem pochopitelně neměla svědky, kteří by potvrdili, „jak“ mi manžel vyhrožoval. On samozřejmě řekl, že to tak nemyslel. Za neprokázané nařčení jsem dostala pokutu pět set korun.

Já jsem v té době potřebovala pouze jedno – aby mi někdo věřil. Řekl, že to, co se mi děje, není normální, a že to nemusím snášet.

Podala jsem si žádost o svěření dětí do péče a žádost o rozvod. Řízení trvalo velmi dlouho, protože muž se stále odvolával. Požadoval, aby děti byly svěřeny do jeho péče. Přitom mi na ně rok nedal žádné peníze. Teprve v roce 2001 došlo k ukončení soudních jednání. Jsem tedy rozvedená a děti mám v péči.

Byla jsem to já, kdo musel vše vyřešit, bojovat o děti, vydržet útoky nyní již

bývalého manžela. Bylo jen na mě, abych zajistila peníze, aby holky měly na jídlo, oblečení, kroužky, školní potřeby, výlety. Musela jsem najít přijatelné náhradní ubytování. S vypětím všech sil jsem zajistila fungování naší rodiny, platila azyl a přitom jsem musela ukládat na speciální účet polovinu nájemného našeho společného bytu, který jsem nedobrovolně opustila jen proto, aby mě manžel nezabil. Ten přitom všude tvrdil, že nájemné platí sám a přitom nic neplatil. Mimochodem nikdo, ani oddělení péče o děti ani policie, si tento fakt neověřil.

Vše bylo na mě, byla jsem pohlčená starostmi. Celou situaci těžce snášely dcery, které byly často svědky soudních sporů i okamžiků, kdy mě manžel napadl. Teprve nyní, kdy už to skončilo, vidím, jak byly ze všeho unavené. Jejich otec na jedné straně požadoval, aby za ním chodily a byly mu dokonce svěřeny do péče. Na druhé straně však na ně nepřispíval žádnými penězi a pokud ano, jen na nátlak soudu. Byl to jejich otec, kdo napadal jejich matku.

Z domova udělal místo konfliktů, nadávek, zdroj stálého napětí. Místo, kam se chodí dívat pracovnice OPD, jak jsou pokoje zařízeny, místo, kde se musí zpovídat psychologovi a stále vysvětlovat, koho mají či nemají rády a proč.

Starší dcera začala brát drogy. Byla jsem s ní samozřejmě u psychologa, a v zařízeních, které pomáhají takovým dětem. Přesto došlo k nejhoršímu: dcera začala utíkat a dostala se do party, v níž se braly drogy. Nakonec ji za mého přispění zadržela policie. Byla jí nařízena ústavní výchova – diagnostický ústav. Před tím jsem jí ještě zařídila možnost léčby v psychiatrické léčebně v Bohnicích. Potřebovala v tom nejcitlivějším věku někoho, komu by mohla věřit, že jí má rád, kdo by jí pomohl zbavit se problémů, místo aby je přitahoval. Potřebovala se zbavit vědomí, že jedinou pomocí, kterou jí v době problémů s drogami její táta nabídl, byl řev, že „tohle všechno způsobila ta tvoje matka kráva.“

Dcera absolvovala roční pobyt v protidrogově zaměřené komunitě léčebny, přes rok nic nebere, zdá se, že to zvládá.

Na tom, že jsem se rozhodla jen nedržet rány a nepostupovat jako kdysi naše babičky, podle nichž ženská schová trápení pod sukni, bylo nakonec pozitivní to, že jsem poznala opravdovou pomoc a přátelství. Poznala jsem vzájemnou pomoc žen, které se ocitly v azylu ze stejného důvodu jako já. Nyní jsem svobodná, žiji bez násilí, získala jsem i nový byt. Především se ale cítím silnější, a tak doufám, že tím, že jsem se vzepřela násilí, jsem nakonec přes všechny potíže a životní dramata pomohla i mým dcerám, aby nezažívaly hádky, násilí v rodině. Teď musím svou dceru ještě podpořit, aby drogovou závislost překonala natrvalo.

## DAGMAR, 29 let

Manžel mi na jaře roku 2001 oznámil, že jeho kolegyně ze zaměstnání má velké životní potíže, například nemá kde bydlet, a on jí proto musí pomoci. Jeho podpora šla tak daleko, že ji nastěhoval k nám do bytu. Nesouhlasila jsem s tím, to však manžela, ostatně jako všechna má přání a zájmy, příliš nezajímalo. Na lékařské fakultě mi právě skončil semestr a já jsem odjela na plánovanou návštěvu k rodičům. V den odjezdu jsem manželovi řekla, že život ve třech v našem bytě je pro mne nepřijatelný. Až se vrátím z návštěvy rodičů, musíme se dohodnout, jak dál.

V té době mi už nedával žádné peníze. Když jsem se vrátila od rodičů, Alena byla stále v našem bytě. Manžel mi kategoricky oznámil, že už tam zůstane natrvalo. Ten, kdo opustí byt, nebude ona. Potáhnu já, řekl mi, on už mě nebude živit. Bylo to velmi ponižující.

Abych pochopila situaci, přidal několik ran pěstí. To byl pro mne další šok. Nevěděla jsem co mám dělat, proto jsem odešla na týden do bytu své sestry, která právě odjela s rodinou na dovolenou. Po jejím návratu jsem se ale musela vrátit domů. Stále jsem se chtěla nějak domluvit.

Ale to už nebylo vůbec možné. Naopak, manžel začal systematicky ničit moje věci a stále žádal, ať se vystěhuji. Když jsem namítla, že mám nárok v bytě bydlet, zase mě zbil. Stále mi nedával žádné peníze. Protože jsem končila poslední ročník medicíny, tak nebylo ani možné, abych si někde přivydělávala, takže moje situace nebyla příliš dobrá.

Byla jsem nucena požádat o stanovení výživného. To muže velmi rozzuřilo. Poradil se se svojí právničkou. Pak mě zavřel v pokoji a donutil mě bitím ústně souhlasit s jakousi dohodou, že od něj nebudu chtít výživné. Že mně dá sto tisíc, když žádost o výživné stáhnu.

Druhý den jsem v klidu řekla, že dohodu odvolávám. Rozzuřil se a vylil mi na hlavu horký čaj a se snídaní mrštil o záclony.

Následující den se chystal odjet s milenkou na dovolenou. Vzal si od stolu židli, aby si na ni položil svoje věci. Já jsem ji mechanicky přisunula zpět. To ho tak rozčílilo, že mne na tu židli strhl, začal mě bít do hlavy, zvrátil mi hlavu dozadu, chytil mě pod krkem a lomcoval se mnou. Pak mě prudce pustil, až jsem se udeřila do temene hlavy o zeď. Podařilo se mně vysmeknout. Bylo mi velmi špatně, přesto jsem ještě vyběhla na ulici a zavolala policii.

Když přijeli, ptali se manžela, co se děje. Nakonec policisté u vyšetřovatele sdělili, že jsem byla v šokovém stavu a nebyla jsem schopna výpovědi. I když viděli, že nejsem schopna mluvit, zeptali se mě, zda jsem volala i sanitku. K nim mám přijít až se zdravotní zprávou. Uvítala bych v tom stavu, kdyby tam se mnou počkali do příjezdu sanitky. To se však nestalo.

Členové záchranné služby byli naproti tomu fantastičtí. Lékařka mě nejen důkladně prohlédla, sepsala podrobnou zprávu, především však byla klidná a milá, což mě v tuto chvíli výrazně pomohlo.

Záchranka mne převezla do nemocnice. Byla neděle.

Bylo mi stále špatně. V nemocnici mě hned poslali na CT vyšetření mozku. Na pokoji mi zprvu dali jen napít. Měla jsme mít dietu, ale protože se mnou v nemocniční kuchyni nepočítali, nedostala jsem vůbec nic k jídlu. Udělalo se mně strašně zle z hladu. Nakonec mi zdravotní sestra dala polovinu své svačiny.

Jsou to drobnosti, ale přispívaly k tomu, že jsem se cítila stále více zranitelná, bezbranná.

V pondělí ráno mně udělali neurologické vyšetření, měla jsme omezenou hybnost krku. Navrhli mi hospitalizaci. Já ale chtěla hlavně z nemocnice pryč. Věděla jsem, že manžel už nebude doma, budu ve své posteli. Nechala jsem se v podvečer tedy převést domů.

Teď už bych to nikdy neudělala. Na zdi jsem viděla fleky, jak na mě manžel vylil čaj, vybavila si, jak mne bil ... a roztrásla jsem se. Když je člověk oslabený, jedná dost iracionálně. Padla jsem na postel a spala. Pak jsem zavolala mamince, sestře a brečela jsem. Nešlo přestat. Sestra mě na pár dní odvezla k sobě. No a pak jsem zavolala do ROSY.

S manželem jsem se seznámila v Německu. Byla jsem tam na jazykovém kursu, on s kamarády u moře. Když jsem odjížděla, napsal mi romantickou básničku. Když jsem se z kurzu vracela, čekal na mne v Praze na nádraží. Nejsem z Prahy, než mi jel vlak domů, procházeli jsme se po městě. Byla to romantická procházka. Řekla jsem mu jen, jak se jmenuji, ale nic víc. V té době pracoval u policie a nějak si zjistil moji adresu. Začal mi psát, jezdit za mnou. To mně imponovalo. Když za mnou poprvé k nám přijel, bylo mi sedmnáct let. Byl dost sebevědomý a rodičům se moc nelíbil. Jenže já byla zamilovaná, odmítala jsem jejich pochybnosti.

Na svatební hostině (bylo mi devatenáct), se opil a slovně napadl mé rodiče. Otcí přesto slíbil, že se postará, abych dostudovala medicínu. Měla jsme ho ráda, takže jsem si moc nevšímalá, nebo spíše nechtěla všimnout, různých na první pohled drobností, které mě však mohly a měly varovat. Manžel mě začal především hlídat, kontrolovat, zakazoval mi stýkat se s kamarády a kamarádkami ze

školy. Zнала jsem jen cestu ze školy domů. Pak mi zakázal chodit za sestrou. Zdůvodnil to tím, že má malé dítě, a mohla by chtít, abych jí ho hlídala. A já mám přece tu školu. Musela jsem za ní chodit tajně a pak utíkat celou cestu domů.

Stačilo přijít o patnáct minut později a bylo zle. „Kde si byla, s kým, já nosím peníze, nebudeš se nikde courat.“ Protože byl v prvních letech našeho manželství dost romantický, tak jsem ho pořád nějak omlouvala.

Každý den musela být teplá večere. Byly chvíle, kdy mi nadával, že jsem k ničemu, školu nedodělám, jsem tlustá, ošklivá, mám velký zadek. Musela jsem proto běhat. Stále častěji jsem slyšela, jak jsem neschopná. Když jsem ve druhém ročníku na čas musela studium přerušit a šla jsem pracovat, vadilo mu, že se zase pozdě vracím domů a pracovat mi zakázal. Manžel v té době začal střídat zaměstnání, každé místo bylo méně a méně významné.

Měla jsem děsně pochroumané sebevědomí. Vlastně ho mám stále. Udělal ze mě hadr na podlahu, bez vlastní vůle. Rodiče se mě nedávno ptali, jak jsem to mohla dopustit. Často o téhle otázce přemýšlím. Přitom jsem bývala energická, měla jsem hodně koníčků: hrála jsem divadlo, sportovala, byla jsem třetí na celostátní olympiádě z biologie. Měla jsem spoustu přátel, ale o všechny jsem přišla...

Já se vlastně chovala, jako by se nic nestalo, plynula jsem s jeho světem. Viděla jsem svět jeho očima. První špatný zážitek, který jsem si skutečně uvědomila se stal o dovolené. Brzo po svatbě jsme jeli se známými k moři do Řecka. Vedle nás ve stanu bydlela nějaká mladá dívka. Manžel měl oči jen pro ni, jen s ní se chodil koupat. Vyčetla jsem mu to. Uhodil mě tak, až jsem spadla na zem. Neomluvil se. Psychický teror, který pak doslova ubil moje ego, začal pět let po svatbě.

Teď především cítím hroznou bezmoc. Na manžela jsem kvůli otřesu mozku a poruše hybnosti krku podala trestní oznámení. Musela jsem podstoupit rekonstrukci trestného činu. Souhlasila jsem s ním, protože jsem měla pocit, že to zvládnou a že rekonstrukce přispěje k tomu, aby se skutečně prokázalo, jak celé napadení proběhlo. Bylo tam asi osm lidí, včetně manžela a jeho milenky. Jenže děsivé zážitky se mi začaly následně zase v noci vracet. Začala jsem pak hubnout, měla jsem děsivé sny.

Nejhorší ale bylo, že podle soudní zástupkyně nedošlo vůbec k ublížení na zdraví, protože „ne každá porucha zdraví ve smyslu trestního zákona je ublížením na zdraví“. Soudní znalec uvedl, že otřes mozku i podvrtnutí krční páteře nelze prokázat, že tato diagnóza byla stanovena „pouze na základě subjektivních stesků poškozené, zatímco objektivní příznaky zranění nebyly přítomny.“

Takže nakonec brutální napadení nebylo hodnoceno jako trestný čin, i když jsem byla v pracovní neschopnosti téměř měsíc. Z mého trestního oznámení se stal pouhý přestupek. Tam jsem rovněž neuspěla, pouze jako zvláštní výraz přízně mi laskavě odpustili správní poplatek 500 korun. Ten totiž musí zaplatit každý, kdo se obrátí na přestupkovou komisi a ta jeho žalobu neuzná.

Nejvíce mne zraňuje, když si vzpomenu, že člen přestupkové komise, kam byl spis policií převeden, řekl: „Víte, zdá se dost nepravděpodobné, že by vás manžel tak dlouho držel se zvrácenou hlavou, vždyť tam byla přítelkyně vašeho muže, ta by přeci zakročila a zavolala pomoc. No, je to těžké rozhodnout, to ví jen Bůh, co se tehdy stalo, a vy to víte. Já vám garantuji, že se to už nestane, vždyť bývalý manžel byl policista, on vám nic neudělá. A nedávejte peníze do právníků, já bydlím v domě co vy, tak se můžete i zastavit, pomohl bych vám.“

## Z deníku Hany, 42 let

Manžel zůstává bez práce od 1. 9. 2000.

Od ledna 2001 jsem začala u manžela pozorovat změny (nemyl se, neholil, seděl jen u televize). Upozorňovala jsem ho, že může jít o deprese, a ptala se, jestli nechce zajít k lékaři. To odmítal a začal mě i děti slovně napadat.

Od podzimu loňského roku nastaly ze strany manžela i neúnosné kontroly, zpovídání, podezřívání, zakazování, setkávání s přáteli i známými. Na přímou otázku zda si myslí, že jsem mu nevěrná, odpovídal, že to si nemyslí. Fyzicky určitě ne, ale duševně ano. Začalo mu vadit o co se zajímám, že dřív jsem prý měla jiné zájmy. Když jsem mu řekla, že ve svých zálibách je každý svobodný, tak mi řekl, že jsem jeho žena a budu poslouchat jeho! Moji odpověď si vysvětloval tak, že se chci chovat tak, jako kdybych byla svobodná, a ne vdaná žena.

Před Vánoci odešel manžel z bytu s tím, že s námi již bydlet nebude. Na otázky týkající se zabezpečení chodu rodiny a výchovy dětí odpovídal, že ho to nezajímá, ať si to vyřeším jak chci sama. Na Vánoce se manžel vrátil, pokus o udržení manželství však po necelém měsíci ztroskotal. Opět uplatňoval opakované kontroly zpráv na mobilním telefonu, znovu projevoval nadměrné podezřívání, objevily se výčitky, zákazy (návštěvy rodičů, sourozenců, přátel, známých). Nevěděla jsem si s manželovým chováním rady a navštívila jsem jak psychologickou, tak i psychiatrickou poradnu.

Od konce ledna 2002 se naše neshody stupňovaly. Manžel byl čím dál tím víc agresivnější a jeho kontroly byly neúnosné. Nezastavila ho ani přítomnost naší dcery. Odjížděla jsem s ní na víkendy k rodičům, abych se vyhnula jeho slovnímu napadání a psychickému nátlaku. Začala jsem mít strach i z fyzického napadení, protože jím začal čím dál tím více vyhrožovat (zmlátí mě, měl to udělat už dávno, profackuje mě, to by pomohlo, konečně každý pořádný chlap to dělá, on byl moc mírný a to byla ta chyba, budu poslouchat, ať se mi to líbí nebo ne). U dcery se začaly projevovat příznaky neurózy, často ji bolelo břicho a hlava, stávala se zamlklou a stahovala se do sebe. Atmosféra doma byla velmi napjatá.

4. února - Koncert, pozvání od našich společných přátel jsme dostali oba dva. Manžel mi řekl, že je pracovně velmi vytížen a nemůže se mnou jít. Nebude mu vadit, pokud půjdu s někým jiným. Šla jsem s přítelkyní a jejím vnukem. Manžel mě poté kontroloval, zda tam jsem a s kým. Musel se osobně svým příchodem ke koncertní síni přesvědčit, zda jsem mu nelhala. Po návratu domů jsme se kvůli tomu pohádali. Manžel mi vyhrožoval a poté po mě vystřelil z plynové pistole se slovy: to abys věděla, co se může stát! Zakázal mi zúčastnit se příští den rozlučkového odpoledne s kolegou. Též mi nakázal, že se dcera musí okamžitě vrátit od mých rodičů domů, jinak oznámí, že jí úmyslně neposílám do školy. Já si stejně u rodičů na něj pouze stěžuji, a to on trpět nebude. Nechápala jsem, proč to dělá, když s jejím pobytem mimo domov souhlasil.

5. února - Domů jsem přišla asi čtvrt hodiny po manželovi, který mě již nechtěl pustit domů. Přes zamčené dveře na mě křičel, že mám jít, odkud jsem přišla, a že mě doma nikdo nechce. Kvůli přítomnosti dcery mi nakonec odemkl a pustil mě domů. Vyčítal mi, jak jsem si mohla dovolit porušit jeho zákaz a že mě varoval. Opět vyhrožoval střelením a se slovy „teď něco uvidíš“, odešel z bytu s tím, že si to s mými kolegy vyřídí. Měla jsem strach a telefonovala jsem jim, abych je varovala. Oni mi pak volali, že je manžel napadl, když opouštěli pracoviště. Byl prý silně rozrušený a vyhrožoval, že kdyby měl s sebou pistoli, tak že je všechny postřílí. Když přišel, snažila jsem se ho uklidnit a prosila ho, aby měl ohled na dceru. To nepomohlo a manžel vyrazil dveře. Začal mi nadávat, chtěl znát jméno kolegyně, která mi o všem řekla, že prý si to s ní vyřídí. Je to prý opět pro něj důkaz, že svým přátelům věřím víc než jemu, on prý nikomu nevyhrožoval.

Od té doby každý den zpovídání, vyhrožování, kontrolování (to i před dcerou), psaní výhrůžných e-mailů, sms zpráv na mobilní telefon

25. února - V noci mi byly manželzem sebrány klíče od zaměstnání.

2. března - Přijíždíme z chalupy, opět hádka, manžel odešel z bytu, vrátil se až večer. Hádka se vystupňovala. Když jsem manžela upozornila na přítomnost dcery, odvedl mě do synova pokoje, kde mě držel přibližně hodinu zamčenou a chtěl po mě neustále nějaká vysvětlení. Chtěla jsem odejít, fyzicky mě napadl. Dcera slyšela hluk a volala na mě. Odpovídala jsem jí, ať se nebojí. Manžel odemkl, prudce otevřel dveře a řekl dceři, která za nimi stála, ať se jde podívat „jak tatínek zmlátí maminku“. Utekla jsem z pokoje, podařilo se mě zavolat (telefonem) syna. Ten rychle přijel a odvezl mě s dcerou do penzionu, kde jsme strávili zbytek noci.

3. března - Odpoledne volal manžel synovi na mobil, že od nás odchází a v týdnu se ještě zastaví pro nějaké své věci. Večer telefonoval mně, kde mi navíc oznámil, ať nepočítám z jeho strany s nějakými penězi a přestává platit i hypoteční úvěr. Ať se staráme, jak umíme. Navíc prý přes svého známého zařídí, že o byt přijdeme. Co se týká dcery, počká si, až co určí soud.

11. března - Navečer mi manžel telefonicky vyhrožoval, že přijde a udělá to, co prý měl udělat už dávno „pořádně mě profackovat“. Vyhrožoval i fyzickou likvidací, mám si prý dávat pozor, aby mě náhodou nesrazilo na ulici auto a zatahovat žaluzie, když se v bytě svítí, protože jinak jsem snadným terčem. Manžel volal z mobilního telefonu.

14. března (večer) - Oznámení od správy domu, že nám zavírají topení, protože neplatíme za byt.

18. března - Osobně jsem byla v kanceláři správní firmy, abych se domluvila o úhradě dluhu.

1. dubna - O Velikonocích manžel projevil zájem za dcerou přijet. Poté mi poslal zprávu na mobilní telefon, že už Janu neuvidím, a pokud se s ní chci vidět, ať přijdu druhý den ráno ke škole. Volala jsem mu, proč to dělá. Řekl mi, že pokud prý nejsme rozvedeni, může ji mít jak dlouho chce. To mám prý za to, že půjde kvůli mně do vězení, protože jsem na něj podala trestní oznámení. Dceru přivedl v pořádku asi po 3 hodinách.

7. dubna - Manžel měl u sebe dceru od jedenácti asi do pěti hodin. Při návratu mi opět v nestřeženém okamžiku vzal mobilní telefon. Venku z něj před dcerou (byli se spolu ještě projít) telefonoval mým známým. Používal přitom vulgární a oplzlá slova, jak jsem se poté dozvěděla, když mi známí volali domů na pevnou linku a ptali se, co se to u nás doma zase děje.

9. května - Manžel bez mého vědomí vložil na internetové stránky inzerát, že poskytují erotické služby. Začaly mi chodit na mobil oplzlé zprávy a hovory na můj mobilní telefon.

10. května - Byla jsem s dcerou dopoledne u lékaře a pak jsem šla i s ní do práce. Odpoledne, mezi 14.00-14.30 hodinou mě manžel napadl v mé kanceláři před zraky dcery se slovy: „Musím si vás zkontrolovat, kde jste a zda mi říkáte pravdu!“ Před tím mi asi desetkrát volal na mobilní telefon a nechtěl mi

věřit, že jsem s dcerou v práci. Byl velmi agresivní a snažil se mi vzít z pracovního stolu dokumenty, které jsem si tam před ním schovávala. Snažila jsem se mu v tom zabránit a došlo ke strkanici. Vzal mi alespoň mobilní telefon, který ležel na stole a následně jej hozením na stěnu rozbil. Opět mi vyhrožoval a zastrašoval. Dceři říkal, že jsem v neděli na žádném koncertě nebyla, byla jsem prý bůhví s kým. Vyzvala jsem manžela, aby odešel, že v těchto prostorách nemá co dělat a aby si uvědomil, že to všechno dcera vidí a je z toho vyděšená. On to odmítl a bránil mi i v opuštění místnosti. Dcera se kolem otce protáhla a utíkala pro pomoc. Když manžel uslyšel kroky přicházející kolegyně, tak utekl.

11. nebo 12. května, pravděpodobně však 12. května byl manžel v době naší nepřítomnosti (dcera a já u svých rodičů, syn na sportovním soustředění) v našem společném bytě, odkud mi odnesl dokumenty ohledně bytu, soudního jednání a osobní doklady mé i dcery. Dokumenty mi vrátil v pondělí 13. května. Ne všechny. Ty, které se týkají bytu, si ponechal a vrátit je nechce.

18. května - Manžel přišel pro dceru před desátou hodinou. Vůči mně měl před dcerou ironické, vulgární až oplzlé poznámky. O tom, že by chtěl s dcerou jet na týden mimo Prahu (jak zmiňoval poté u soudu) mi nic neřekl.

Po hodině mi pak začal posílat výhrůžné zprávy na mobilní telefon tohoto znění:

1) v 10.07 - Dceru odvážím na týden mimo Prahu.

2) v 11.12 - Řekla sis o to, nepočítej s tím, že dceru v nejbližších dnech uvidíš.

3) v 13.02 - Zapomněla jsi mi dát s sebou léky dcerky, tak mi napiš název, já to seženu.

4) v 14.45 - Bude to Tvoje vina, že holka nebude brát léky.

Po soudním jednání 21. 5. mi manžel opět vyhrožuje. Říká, že každý den, kdy bude soudní přelíčení, pro mě bude peklem. Mé pokusy o dohodu ohledně výchovy dcery opětovně ztroskotávají. Jednou se dohodnout nechce, až co určí soud. Podruhé se bude ochoten se mnou dohodnout, až uslyší ode mne před soudem to, co on chce slyšet.

Dcera byla do neděle 26. 5. u rodičů, manžel o tom byl informován. Manžel se mě ptal, zda mu umožním být v sobotu či v neděli s dcerou. Řekla jsem mu, že to není problém. Jenže dcera chystala na sobotu piknik, tak zda by mu nevadila neděle. Dále jsem ho slušně žádala, zda by (po zkušenostech) mohl připravit program bez her na automatech a oběd v restauraci a ne u McDonald.

Manžel mi posílá výhrůžnou zprávu na mobilní telefon, že si pro dceru přijde v neděli 26. 5., ať chci, nebo ne, a že ještě uvidím!

30. května - Odpoledne mi volá sociální pracovnice do zaměstnání, kde mi oznamuje, že jí manžel telefonoval a vyhrožoval. Prý mu bráním ve styku s dcerou. On prý vezme právo do svých rukou. Zároveň jí vyhrožuje mou fyzickou likvidací. Dceru si vezme a už ji nikdy neuvídím.

Pátek 31. května - Po příchodu ze zaměstnání mi dcera opět oznamuje, že jí volal otec a ptal se jí, zda už ví, jestli s ním chce být. Dcera mu odpověděla, že ještě neví. Otec na to prý konstatoval, že až to bude vědět, tak aby to řekla mně. Mně osobně manžel během pátku a soboty nevolal. Dcera sama tvrdí, že se jí s tátou nikam nechce. Snažím se jí to vysvětlit. Říkám jí, že táta ji má jistě rád a rád by s ní byl. V neděli ráno se mi dcera s obavou svěřuje, že se jí s tátou nikam nechce, a že mu to zavolá. Volala otcí a ten jí na to prý odpověděl (dle sdělení dcery), že když s ním nechce být, tak to bude respektovat.

Se mnou manžel přestal komunikovat úplně. Občas mi zavolá do zaměstnání nebo domů a změněným hlasem mě vulgárně oslovuje („Nazdar svině stará“) a hned to položí, nebo do telefonu pouze dýchá.

V pátek, 7. června opět přes dceru kontroloval, kdy jsem přišla domů, a posílal mi oplzlé zprávy přes mobilní telefon.

Na 10. června iniciovala sociální pracovnice schůzku nás rodičů na sociálním odboru (v 17. hod.), abychom se dohodli na styku otce s dcerou. Manžel na tuto schůzku, kde jsme se měli domluvit na pravidlech, nepřišel.

10. června - Manžel osobně navštívil lékařku dcery v ordinaci. Podle jejích slov se choval arogantním způsobem, chtěl nahlédnout do záznamů, aby se přesvědčil, kdy byla dcera nemocná. Stěžoval si, že dceru straším (prý jí říkám, že jí bude táta fyzicky ubližovat), a proto s ním ona teď nechce být. Nechtěl připustit, že by to mohlo být jinak.

13. června - Manželovy výhrůžky se stupňují. Posílá mi zprávy na mobilní telefon, např. tohoto znění:

1) 12. 6. 2002 v 16.29 „Už jsi zase s tím svým dědkem, přišel si pro Tebe až do školy. Dej si pozor, ať Ti nezhebne při souložích. Je to už starej dědek, přiznal mi, že se mu souložení s Tebou už dlouhá léta líbí, je s Tebou v posteli plně spokojenej a je hrdý na to, že Tě naučil kouřit ocasy a semeno polykat.“



4) 14. 6. 2002 v 10.41 „Rádně se starej o dceru, neodkládej ji neustále k rodičům, když sis jí někým upletla, tak by Ti neměla překážet, nebo Ti ji nechám odebrat a Tebe dostanu do ústavu.“

22. června, sobota – Manžel svým hlučným příchodem dceru vzbudil. Nevěřil mi, když jsem mu odepisovala na jeho dotaz „kde je holka“, že ještě spí, a přišel se přesvědčit. Dcera byla rozespálá a rozrušilo ji to. Manžel si vůbec nepřišel pro dceru, jak jsem si původně myslela. Vůbec se o ní nezmínil. Chtěl pouze nějaké své osobní věci. Když jsem mu řekla, že si je může vzít, tak odpověděl, že já mu je musím ze skříní vyndat a podat, přeci jsem ještě jeho žena. Když to neudělám, tak on všechno vyhází a rozbije. Začala jsem mu podávat (v ložnici) košile, on je vyhodil otevřeným oknem ven se slovy: Tyhle nechci! Pak opravdu začal vyhazovat věci ze skříní na zem. To vše před dcerou. Když jsem byla ještě v ložnici, manžel si vzal ze skřínky v obývacím pokoji trička a dal si je do tašky.

Dceři mimo jiné povídal: „Kdoví, jestli jsem tvůj táta!“ Otec jí tvrdí, že on si může, vzít co bude chtít, a nikdo mu v tom nezabrání, a že stejně jednou přijde a všechno v bytě rozbije. Na to mu dcera odpověděla, že by byla raději, kdyby už odešel. Manžel se začal usmívat a řekl mi, že u soudu uvede, jak navádím dceru proti němu. Pak odešel.

27. června – Odpoledne, kolem 15. hodiny, mi volá dcera z domova celá vystrašená, že jí táta telefonoval, že prý za ní za chvíli přijede. Ona se ho bojí a neví, co má dělat.

3. července – Ráno jsem si vyzvedla na poště oznámení od policie, že se tam mám dostavit k podání vysvětlení. Totéž obdržel i syn. Manžel si stěžoval, že nemá přístup do bytu, což je absurdní, lživé obvinění.

Odpoledne, asi v 16.15, mi manžel volá do práce. Zavoní telefon, když ho zvednu, slyším pouze hluk z ulice, obvyklá kontrola, zda jsem ještě v zaměstnání.

Spěchám domů. Když jsem chtěla odemknout byt, nešlo to. Klíč šel zastrčit, ne však úplně, nešlo s ním otočit. Případalo mi, že je z druhé strany vstupních dveří klíč, kterým je v zámku pootočeno. Protože syn byl v té době mimo domov, předpokládala jsem, že je v bytě manžel, neboť má samozřejmě též klíče. Nic jiného mě v tu chvíli nenapadlo. Zvonila jsem, bouchala, ozýval se však pouze náš pes, který tam byl zavřený. Potřebovala jsem se dostat co nejdříve do bytu, protože jsem měla veškeré oblečení úplně mokré (celý den pršelo), a začí-

nala mi být zima. Též jsem si potřebovala vzít léky na astma, které jsem měla doma. Také jsem si myslela, že se mohlo manželovi v bytě něco stát nebo si mohl něco udělat.

Po příjezdu policie mi bylo řečeno, že nemají oprávnění k násilnému vniknutí do bytu bez důvodného podezření, že se tam něco stalo. Zavolala jsem zámečnickou pohotovost, která za asistence policie byt otevřela. Bylo zjištěno, že v zámku zevnitř bytu byly pootočené klíče. Byly to klíče dcery, která už byla v té době na prázdninách u babičky. V bytě nikdo nebyl.

Všechny ovladače (televize, video, věž) zmizely. Po delším hledání jsme je našli zabalené v černém sáčku na odpadky v úložném prostoru pohovky.

Telefon (pevná linka) byl hluchý. Nejprve jsme si mysleli, že je to výpadkem Telecomu z důvodu silné bouřky. Po důkladné prohlídce syn zjistil, že je šňůra od telefonu vytržená z krabice a jen volně nastrčená zpět. Na první pohled nebylo nic poznat. Potom jsem našla poškozené podprsenky.

Nemohu samozřejmě dokázat, že v bytě manžel byl. Z předchozích zkušeností, které máme, usuzujeme, že tomu tak bylo. Do bytu má manžel volný přístup.

8. července – Po násilném otevření bytu nás začal zlobit zámek dveří (již dříve byl poškozen a manžel musel upilovat všechny klíče, aby šlo odemknout). Vyměnili jsme se synem vložku u vstupních dveří a nový klíč od bytu jsem poslala manželovi v doporučeném dopise na adresu jeho trvalého bydliště (jeho současná adresa mi není známa, odmítá ji sdělit i soudu). Zároveň jsme jeden klíč nechali uložit na místním oddělení policie.

9. července – Jdu na policii ohledně podání vysvětlení, že nepouštím údajně manžela do bytu. Při návratu domů potkávám poštovní doručovatelku, která dává manželovi do schránky oznámení o uložení zásilky (doporučené). Byl to ten klíč, co jsem poslala doporučeně. Původně mi chtěla ten dopis dát. Já jsem to odmítla s tím, že jsem v rozvodovém řízení a za manžela nechci a ani nemohu nic přebírat.

10. července – Ráno jsem jela do školy, šel zrovna kolem po chodníku manžel. Uviděl mě, přiskočil ke mně, chytil mě velmi silně rukou za levé prso a začal se mnou cloumat. Říkal mi: „Tak co, jak jsi dnes vycpaná, děvko?“ Využil mého momentu překvapení, i toho, že jsem nesla v jedné ruce objemnou tašku a nemohla jsem se patřičně bránit. Měla jsem strach co udělá, vůbec se neovládal. Vtom šel kolem nějaký chlapec (pravděpodobně student) a říkal

manželovi: „Co si to dovolujete? Pusťte ji nebo zavolám policii!“ Manžel na to odvětil: „Klidně ji zavolejte!“ Zrychleným krokem pak odcházel pryč a na mě ještě volal: „Ještě Ti zavařím, to uvidíš!“

12. července, pátek - Syn mi navečer volal k mým rodičům, že v bytě nejde proud. Byl vypnutý hlavní jistič do bytu, který je na chodbě. V koupelně našli uvolněnou odtokovou hadici od automatické pračky. Je tam zpětný závit, samo by se to stát nemohlo. Dále předložka, kterou máme na WC, byla položena v synově pokoji na polštářích na posteli. Máme za to, že to opět udělal manžel. Dokázat to však nemůžeme.

22. července, pondělí - Návrat po dovolené ze zaměstnání. Odpoledne mi volá sociální pracovnice, že za ní manžel byl a opětovně si stěžoval, že mu bráním ve styku s dcerou. Není to pravda. Volám též na policii, kde mi oznamují, že tam manžel opět byl a tentokrát chtěl podat přímo trestní oznámení, protože ho nepouštíme do bytu a vyměnili jsme zámek. Toto oznámení však nebylo přijato, protože na policii byl pro něj uložen klíč od bytu.

24. července - Přišla jsem v tři hodiny na sociální odbor. Doprovod mi dělá můj kolega. Sociální pracovnice mi oznamuje, že manžel asi před čtvrt hodinou volal, že již má nové zaměstnání, sepisuje nějaký protokol a že tak za tři čtvrtě hodiny bude vědět, jestli může přijít. Manžel přichází kolem páté hodiny. Nejprve na chodbě slovně napadá kolegu (prý jestli je to nový tatínek) a pak i v kanceláři sociální pracovnice se chová arogantně, nenechává nikoho domluvit, snaží se dokazovat, že nemluvím pravdu. Odchází pryč, na upozornění, že jednání ještě neskončilo, odpovídá, že on již ano. Při cestě domů mi volal syn, že je táta před domem a asi na mě čeká. Soused se nabídl, že mě raději doprovodí domů. Manžel tam na mě skutečně čekal a začal nás oba dva urážet. Pak nás nechtěl vpustit do domu. Držel nohou vstupní dveře, abychom nemohli otevřít. Bránil vstupu i tělem. Syn sešel dolů a též nic nezmoohl. Dveře se otvírají směrem ven. Situace se přiostrňovala a nebylo daleko k fyzickému napadení ze strany manžela. Museli jsme se obrátit na policii, kterou zavolal syn. Po jejím příjezdu manžel tvrdil, že nemá od bytu klíč, že jsem mu prý poslala jiný klíč, který do zámku nepasuje. Když byl vyzván, aby to předvedl, tak začal tvrdit, že ho s sebou nemá. Syn dal tedy manželovi svůj vlastní klíč, který byl za asistence policie vyzkoušen, že je to ten správný. Po odjezdu policie setrval manžel v našem bytě ještě asi dvě hodiny. Stále nás slovně napadal, urážel, vyhrožoval prodáním bytu a mou fyzickou likvidací. Prý nám tam bude vodit každý den zájemce o koupi bytu. Chtěl rozhazovat naše věci a ničit zařízení bytu. Prý stejně jednou přijde a v bytě všechno zničí.

25. července - Je pátek. Když jsem na cestě domů přichází mi od manžela (později se od syna dovídám, že jemu ji poslal též) textová zpráva na mobilní telefon „Vyměnil jsem vložku zámku v bytě. Klíč ti pošlu v úterý.“ Vložka vyměněna nebyla, ale byl zamčený dceřin pokoj (mám tam skříňky s prádlem a válečku na které spím), na lustru v pokoji bylo rozvěšeno moje spodní prádlo a lednice (i mrazák) byly otevřené dokořán. V peřináci byl rozlitý parfém a zbytek v otevřené lahvičce byl úplně vespod. Když se nám podařilo pomocí podobného klíče pokoj otevřít, bylo moje spodní prádlo polité parfémem. Bylo to zničené, zůstaly na něm žluté skvrny. Načichlé bylo prádlo dcery, které má uložené v poličce pod mým.

30. července - Kolem půl sedmé večer se vracím domů z práce. Je mi divné, že vidím vyklopené balkónové dveře. Ve vedrech, která teď jsou, zavíráme při odchodu z bytu všechna okna a zatahujeme žaluzie. Tuším, že byt opět nebude v pořádku. Vstupní dveře do bytu šly normálně odemknout. Když jsem vešla do předsíně, tak na zemi ležely vyházené věci ze skříní. Rozházené oblečení i osobní věci moje, dcery, syna byly prakticky po celém bytě. Byly vytažené zásuvky a otevřená dvířka skříněk. V celém bytě nešel proud. Lednička, včetně mrazáku, byla otevřená a vyteklá. V koupelně byla opět vyndaná odtoková hadice z pračky.

31. července - V pět hodin se scházíme s manželem na oddělení péče o děti, kde má dojít k dohodě o styku otce s dcerou a zároveň má být otci sděleno přání dcery (manžel vyžadoval vyslechnutí dcery). Ke konkrétní dohodě vinou manžela opět nedochází. Manžel uvádí, že opět nepracuje, takže s ní ten týden (původně ho vyžadoval) být nemůže. Pak požaduje každou neděli o víkendech atp. Zápis o dohodě nemohl být uskutečněn a jen jsme se domluvili, že si manžel přijde pro dceru v neděli 4. 8. v 9.00 hod. Kdy ji přivede zpět domluveno nebylo, manžel to odmítl udat, později prohlásil, že ji klidně přivede až v pondělí. Manžel přímo na oddělení péče o děti vyhrožoval, že celou situaci ještě zhorší, prý se budeme divit. Situace se stává neudržitelnou. Už nevím, co mám dělat, zda budu mít sílu chování manžela vydržet.

1. srpna - V jednu mi volá manžel na mobilní telefon, kde že prý jsem spala v noci, kde se toulám a že si mě najde a dá mi přes držku. Oslovuje mě hrubě, sprostě.

10. a 11. srpna - Manžel si pro dceru, jak bylo původně na OPD domluveno, v sobotu ani v neděli nepřichází. Důvod mi nesdělil.

2. září - Začátek nového školního roku. Zůstala jsem ten den kvůli dceři doma. Když přišla dcera ze školy domů, volal jí otec a ptal se, jestli ji může přijet navštívit. Souhlasila. Manžel však místo toho, aby se věnoval dceři, využil své návštěvy opět k tomu, aby nás obě dvě psychicky týral. Nejprve mě napadal slovně, urážel. Snažila jsem se nereagovat, to mu však vadilo, tak chtěl opět vyhazovat věci ze skříní. Když jsem se snažila mu v tom zabránit, tak alespoň zasouvací dveře ze skříní vysadil. Poté vyndal prodlužovací šňůru od ledničky. Když jsem ho upozornila, že nám opět zničí potraviny, zezadu mi tuto šňůru přehodil kolem krku se slovy: „Co kdybych tě konečně uskrtil?“ Začala jsem se bránit, prudce jsem se otočila a snažila se vyprostit. Manžel mě pustil, vzal telefon a zavolal na linku 158, aby hned přijeli, že jsem ho fyzicky napadla. Poté vzal nůž a prodlužovačku přeřízl. Prý si bude dělat co chce. Pak se několikrát napřáhl, že mi dá ránu do hlavy, ale v posledním okamžiku rukou ucukl a praštil do skříňky těsně vedle mé hlavy. To vše dělal před dcerou, která mě bránila a byla vyděšená. Když manžel slyšel, jak mě dcera brání, řekl jí: „Myslíš si, že bych ti taky dokázal ublížit?“ Napřáhl na ní ruku a pak ucukl (jako v mém případě), dcera automaticky uhnula hlavou a nechápavě se na něj dívala. Mimo jiné jí znovu opakoval, že není její táta a kdo ví, kdo jím ve skutečnosti je.

Po příjezdu policie manžel oznámil, že jsem ho „zbila“, má prý ještě otisk mé ruky na své tváři (nic takového tam neměl), bolí ho hlava a dělá se mu špatně.

13. září - Na mobilní telefon mi přichází zpráva z inzertního časopisu, že byl podán inzerát ohledně prodeje našeho bytu. Vyšel jak v tištěné podobě tak na internetu. S mým telefonním číslem i e-mailovou adresou. Musím se bránit náporu zájemců.

17. září - Nastupuji do nemocnice.

19. září - Vracím se z nemocnice. Kolem půl jedné přichází manžel. Hned ve dveřích mi začíná nadávat, vyhrožovat zabitím, zfackováním a nutí mě odpovědět, kde jsem byla od 17. září. Celou noc prý hlídal před domem. Pak mě násilím dostrkal do ložnice, hodil mne na postel a nutil roztáhnout nohy. Když jsme to odmítla, roztáhl mi je sám. Prý jsem jeho žena budu plnit manželské povinnosti. K samotnému styku nedošlo.

Vzal mi alespoň kabelku, vyndal z ní peněženku a elektronický diář. Chtěla jsem, aby mi vrátil peněženku, měla jsem v ní platební kartu. Peněženku po mně hodil. Databanku si nechal. Vzal i dceřin mobilní telefon a odešel z bytu. Za deset minut se vrátil, když si opsal z displeje dceřina telefonu pro něj neznámá telefonní čísla.

Ani po příchodu dcery manžel své chování vůči mně nezměnil. Přijde si prý pro ni v sobotu v osm hodin ráno. Odpověděla jsem mu, že pokud dcera bude chtít a nebude nemocná, není to problém. Pak odešel z bytu s tím, že se stěhuje zpět a bude „teror“. Současně si stěžuje u sociální pracovnice, že mu opět bráním ve styku s dcerou.

20. září - Dopoledne mi volá manžel do práce a uráží mne. Pak volal sekretářku mého šéfa, přál si s ním mluvit o tom, že nejsem v práci. Když jsem přišla odpoledne domů, měla jsem elektronický diář položený na stole, některá data byla vymazaná. Večer se manžel velmi slušně domlouvá se mnou ohledně sobotního výletu s dcerou.

21. září - Manžel si přesně v osm hodin vyzvedá dceru. Odmítá mi však říci, kdy se vrátí. Prý mi do toho nic není, že by se mi určitě hodilo, abych mohla jít někam šukat.

Odpoledne musím jít podat na policii vysvětlení k manželově obvinění, že jsem ho fyzicky napadla.

Večer volá dcera, že se vrátí až ráno. Šla jsme si lehnout. Za dvě hodiny (ještě jsme si četla) přišel manžel a přivezl dceru.

Manžel prohlásil, že v bytě zůstane. Měly jsme s dcerou strach co bude. Manžel se díval na televizi, pak chodil po celém bytě s baterkou, patrně hledal můj telefon. Odešel z bytu ráno.

23. září - Přišla jsem domů dříve než obvykle. Chvilí po mně přišel manžel - zvonil. Opět jsem schovala svůj mobil a kabelku. Mezi tím už manžel volal na policii, že se nemůže dostat do bytu. Když jsem otevřela, tak do telefonu řekl - už je to dobrý, otevřela mi neznámá osoba. Opět mě začal napadat - co prý dělám doma, že bude dohlížet jak chodím do práce. Oznámil mi, že příště si pro dceru přijede už v pátek, a bude s ní do neděle. Souhlasila jsem s tím, a prohlásila, že by možná bylo vhodnější odjet až v sobotu ráno, abych mohla dceři vše připravit, a současně, aby se nachystala i na pondělní vyučování.

To manžela rozčúlilo a okamžitě volal na OPD (odkud se právě vrátil a kde si na mne stěžoval), a žádal, aby mi pracovnice OPD domluvily. Nechal zaprotokolovat, že mu bráním být s dcerou o víkend.

27. září - Jednám o hypotéčním úvěru, který si vzal manžel, ale neplatí ho. Nebude platit ani výživné na dceru, tvrdí, že stejně není jeho.

1. října - Přichází manžel, zvoní u dveří. Rychle schovávám telefon a svoje věci. Manžel za dveřmi vyhrožuje, že vyrazí dveře. Mám strach, volám policii na

linku 158, otevírám dveře. Manžel se mnou cloumá, že jestliže ještě jednou bude muset zvonit, zbije mě. Poté přineseným nářadím odmontovává zámek u vchodových dveří. Přijíždí policie. Manžel dává vše rychle do pořádku. Policii tvrdí, že nic nedělá. Je ale velmi rozrušený, policisté mu domlouvají. Přichází dcera a syn. Manžel vytváří v bytě nesnesitelnou atmosféru a naznačuje, že takhle si představuje celodenní teror rodiny.

2. října - Manžel přichází za dcerou, sedí s ní před domem a vypráví jí, jak by se chtěl vrátit zpátky, viděl ji vyrůstat, ale já prý jsem na něj zlá a vyháním ho.

3. října - Opět vychází v inzertním časopise inzerát s mým číslem i e-mailem, že prodám náš byt.

5. října - Manžel přichází pro dceru. Jde k lednici a křičí, že nemůže najít svoje jídlo (samozřejmě tam bylo). Vyházel všechno z lednice i mrazáku. V koupelně šlape po ručnicích.

Odchází z bytu a po odchodu mi volal domácím telefonem a řekl mi, že jsem kráva a mám si zlomit obě nohy.

10. října - Přicházím domů, dcera mi vyděšeně povídá: „Táta je tady a nedovolil mi říci, že tady na tebe čeká.“ Manžel se mi snažil vyprovokovat k hádce. Pak prohlásil, že si odvede dceru. Když jsem s tím nechtěla souhlasit, vysmál se mi, ať mu ukážu papír, že je dcera v mé péči. Chce volat i policii, že mu bráním odvést si dceru. Dcera je z toho vynervovaná, nikam nechce. Manžel poškodil zvonek u vchodových dveří, takže nikdo, kdo by k nám chtěl jít, tedy ani policie, by se nedozvonila.

Manžel odjíždí na policii a požaduje vydání dcery. Policie mu nevyhověla, manžel je z toho rozčilený.

Přítelkyni syna prořezal pneumatiky u vozu.

Můj mobil zahluje vzkazy typu: „Jestli ti nerostou prsa, kup si umělé, ať máme na co sahat.“

„Starožitné miniatury vykupuje firma Novák. Tak tam prodej svoje prsa.“

## Příběhy, kterým se často nevěří

Násilí, ke kterému dochází v rodinách v České republice ještě v roce 2002, je snad jedinou kategorií trestných činů, při nichž pachatel obvykle dobrovolně a bez obav zůstává na „místě činu“, doma, zatímco oběť prchá bez peněz a potřebného vybavení, často s dítětem v ruce nocí a hledá útočiště u rodičů, příbuzných, známých či azylech. Násilník totiž za svůj čin neočekává žádné následky. Pokud k nim dojde, považuje je obvykle za porušení svých práv.

Příčinu je třeba hledat především ve stále existující toleranci k domácímu násilí (ne náhodou zkoumání odhalila vyšší ochotu pomoci napadené oběti ve chvíli, kdy se zdálo, že pachatel není blízká osoba) a v nedostatečném odsouzení násilí na všech úrovních.

Domácí násilí, které bylo po dlouhou dobu (a často stále je) považováno za soukromý problém dvou lidí, nejčastěji životních partnerů, přitom zasahuje a ničí po celém světě životy milionů žen, dětí i pachatelů samotných. Závažnost tohoto jevu dokládají často děsivé osudy obětí, závažná zranění i případy končící smrtí. V České republice přes postupné snižování se tolerance k domácímu násilí mezi odbornou veřejností stále panuje přesvědčení, že právní opatření dotýkající se tohoto jevu jsou v této zemi dostačující. Zkušenosti organizací poskytujících pomoc jsou ovšem odlišné. Postupy soudů v těchto případech jsou často liknavé. Soudci skutečnost, že se řešení situace rodin, v nichž dochází k násilí, např. i případný rozvod či svěřením dětí do péče, protahuje na několik let, zdůvodňují složitostí dokazování a potřebě dát i násilnému partnerovi právo na spravedlnost a zachování jeho práv.

Mnohem děsivější než chování násilných partnerů je však to, jak se společnost staví k problémům obětí domácího násilí - často odmítavě nebo alespoň nezúčastněně. Společnost neodsoudí násilníka, ale často spíše viktimizuje oběť. „Jsou dospělí, ať se domluví,“ tvrdí často policisté, ale i sociální pracovníci. Záznam ze soudního jednání, který má občanské sdružení ROSA k dispozici, v této souvislosti působí téměř absurdně. „Řekla o mě, že jsem nejhorší člověk v zemi,“ stěžuje si muž, který své ženě způsobil zlomeninu dvou obratlů, ruky a otřes mozku, u soudu. „Proboha za co“, diví se přisedící u soudu.

Jiná žena, kterou manžel zbil a hrozil jí zabitím (kterého při výslechu soudkyně nechá v soudní síni hlídat justiční stráž), musí jít předat dítě svému násilnému partnerovi sama. Otec má právo na své dítě, nikdo nemá právo kráť jeho

otcovská práva, hřímá sociální pracovnice, která ovšem neví, jak dítěti vysvětlit, že otec jej má rád a přitom je schopen jeho matku surově zmlátit. Stále ještě pracovníci sociálních referátů, rodinných poraden je přehlíženo, že násilník týrá matku před zraky dítěte. Přitom je-li podle studie Světové zdravotnické organizace (WHO) dítě svědkem týrání matky, je to již posuzováno jako psychické týrání. Systém spíše pronásleduje slabou oběť, než silnějšího násilníka.

Mezi hlavní příčiny, proč často pracovnice sociálních odborů, soudů, přestupkových komisí ženám nevěří, je často i skutečnost, že: „mluví zmateně, přeskakuje z tématu na téma, topí se v podružnostech.“ To jsou názory policistů, soudců, sociálních pracovníků. „Není schopná jasněho popisu, často pláče, navíc užívá léky na uklidnění, dokonce byla na psychiatrii. Otec dítěte má navíc právo na své dítě, vždyť se chová k dítěti dobře, pokud víme napadá jen matku.“

To jsou nejčastěji používané argumenty proti stížnostem obětí. Situace jde v praxi tak daleko, že ženy, které jsou doma brutálně týrány, což se projevuje i na jejich psychickém stavu, zoufale odmítají jakoukoli pomoc psychologa a zejména psychiatra, aby se u soudu z úst právního zástupce násilného partnera nedozvěděly, že jsou psychicky nemocné a nejsou schopné se postarat o děti.

Pracovníka či pracovníci soudu, humanitního odboru či oddělení péče o děti vyvede z míry i tvrzení ženy, že má svého muže stále ráda, nebo skutečnost, že se oběť třeba z azylu vrací zpět domů, do atmosféry násilí. Dochází zde tak k nepochopení domácího násilí jakožto jevu, v celé jeho závažnosti a složitosti. Předmětem této publikace není odborná studie závislé lásky či podrobný rozbor patologických vztahů mezi partnery. Přesto je však třeba se na tomto místě zmínit o tzv. Stockholmském syndromu, který podle mnoha studií i našich zkušeností hraje v násilném vztahu významnou roli. Stockholmský syndrom byl poprvé zcela zaznamenán a popsán během dramatických událostí, kdy na začátku sedmdesátých let ve Stockholmu skupina lupičů přepadla banku a držela v ní několik dní rukojmí. Oběti se během této doby vytvořily silný vztah k násilníkům. Ti totiž rozhodovali o jejich životě a smrti, ti jim mohli dát jídlo apod. Stockholmský syndrom je spojován se čtyřmi zásadními znaky: 1) život oběti je v ohrožení, 2) oběť nemůže uniknout, nebo je o tom přesvědčena, 3) oběť je izolována od okolí, 4) v chování násilníka se střídají období přechodné náklonnosti a přátelskosti (pokud např. únosce či terorista vyhoví rukojmím v určitých věcech, ti získávají pochopení a pozitivní vztah). Stockholmský syndrom způsobuje to, že se pohled rukojmích na zločince zkreslí, identifikují se s nimi, aby přežili. Strach (a to i tehdy, když

bezprostředně pomine), totiž koriguje jednání oběti, přežívá snaha se násilníkovi zavděčit, ochránit se tak před nebezpečím.

Obdobná je i situace obětí domácího násilí. Život ženy v násilném vztahu je ohrožen. I když ví, že by se měla pokusit utéct, přesto to neudělá: neví totiž, jak násilník zareaguje na její pokus. Jednou z charakteristických znaků vztahu, ve kterém je násilí, je snaha násilníka oběť zbavit možnosti komunikace, kontaktů se světem, aby posílil vztah a závislost pouze na své osobě. Oběť navíc začne po čase vnímat ty, co by jí mohli pomoci, jako někoho, kdo je ohrožuje - stejně jako rukojmí v bance, kteří se společně s lupiči obávají zásahu policistů, protože podle jejich vnímání právě jejich zásah může dovést lupiče k tomu, aby jim ublížili. I v rodinách, kde dochází k násilí, může násilník vzít ženu na výlet, koupit jí dárek, což ji zmate, vyvolá touhu zažít tyto pocity častěji, zapomenout na všechno zlé a odpustit mu. Mnoho násilníků využívá svoji partnerku jako rukojmí. Proto se může stát, že žena, žijící roky v násilném vztahu, přejímá názory násilníka, odmítá pomoc. Chrání totiž podvědomě svůj život. Právě tím ovšem jen potvrzuje, že je obětí a že ji muž týrá.

Jednotlivci disponují různou schopností vyrovnat se stresem. Počáteční reakce na napadení, navíc člověkem, kterého si žena vybrala jako svého životního partnera a brala si ho z lásky, je šok, strach, ochromení, bezmocnost i pocit viny či zlost. Následovat může určitý pocit dezorientace, úzkostné stavy, deprese, ztráta sebeúcty. U řady žen se navíc jako důsledek týrání projevuje tzv. posttraumatická stresová porucha.

Podle řady odborníků je chápána odlišně než běžné činitele stresu, jakými může být například rozvod, nemoc, těžká finanční situace. Rozdíl mezi stresem a traumatem spočívá v tom, že většina lidí je schopná se s běžným stresem vyrovnat. U posttraumatické stresové poruchy je adaptační činnost omezena. Objeví-li se nějaký jev, znak, který událost připomene, obnoví se pocity spojené bezprostředně s traumatizující událostí.

Události, které vyvolávají posttraumatickou reakci, jsou především mučení, znásilnění, dlouhodobé domácí násilí. Někdy trvá krátce, někdy ale po celý život. Navíc podle výsledků výzkumů provedených ve Spojených státech amerických lze hovořit o mezigeneračním přenosu - u dětí osob, které prožily trauma, se rovněž projevují znaky posttraumatické stresové poruchy.

Mezi znaky posttraumatické stresové poruchy patří tzv. neodbytné vzpomínky, stranění se, emoční otupělost, nebo naopak hyperaktivita. Protože se jedná o dominantní psychologickou zkušenost, která neustále působí, může vyvolávat paniku, strach, beznaděj, smutek. To se následně může projevovat například určitým fantazírováním, nočními můrami, určitou zmateností, snahou

vyhýbat se událostem, které i jen vzdáleně připomínají traumatizující zážitek, nepřiměřeným chováním. Ženy postižené tímto traumatem mohou odmítnout poslouchat obdobné případy, či jsou dokonce ochotné obět i obvinít, že si za to může sama. Příčinou takového jednání je snaha vytěsňovat vzpomínky na vlastní zážitky, které připomínají naši vlastní bezmoc, bezradnost. Běžnou reakcí je i neochota o událostech, které žena zažila, vůbec hovořit, nebo jen kuse, bez souvislostí, či přímo o nich mlčet.

Všichni, kdož chtějí ženě pomáhat, nebo i ti, kteří jen registrují události, které se jí staly, by měli proto počítat s někdy překvapivými reakcemi žen, které byly vystaveny dlouhodobému brutálnímu zacházení. Tyto reakce mohou dokonce ztížit, či někdy i zastavit rozvíjející se trestní stíhání, snahu pomoci oběti. Výjimečné nejsou skutečnosti, kdy sociální pracovníce, ale i někdy soudce neadekvátní jednání oběti kvalifikuje jako příčinu násilí, nikoli jako jeho důsledek. Násilník poté odchází jako očištěný, nevinný, v nejlepším případě jako ten, kterému „ujely nervy“, a proto manželku napadl.

Podle projektu financovaného Světovou bankou mají týrané ženy výrazně horší fyzické i psychické zdraví, než netýrané ženy.

Dalším tématem odborných diskusí spojených s domácím násilím je otázka neutrality. Podle slovenské psycholožky Evy Sopkové, která se roky zabývá právě násilím na ženách, disponuje v sociálním konfliktu, například v interpersonálním konfliktu, každá ze zúčastněných stran přibližně stejnou silou, mocí (odlišné nestejně či protikladně jsou jejich cíle a očekávání). Pokud ovšem jeden z partnerů disponuje absolutní, totální mocí, nejedná se o konflikt, ale o násilí či teror. Proto je nevhodné a chybné označovat partnerské násilí jako konflikt a problém v partnerské interakci a komunikaci. Z tohoto důvodu je podle Evy Sopkové nevhodné a chybné zachovávat neutralitu a nevyjadřovat postoj vůči násilí páchanému na ženách. Je potřebné a žádoucí označit násilí jako násilí i v rámci poradenství nebo v terapii. Ve zneužívajících vztazích muž páchá násilí, týrá a zneužívá ženu. Tato skutečnost, reálné násilné chování muže vůči ženě, je zastřena mlčením. Neodhalíme-li ji ani v terapii, podílíme se na ochraně a udržování tohoto stavu, „rodinného tajemství“. Umožňujeme tak a nepřímo i podporujeme přetrvávání reality, kterou tajemství a mlčení zahujuje. Umožňujeme páchat další násilí a dále ubližovat. „Nevídím zlo, neslyším zlo, nehovořím o zlu, nemyslím na zlo“. To jsou charakteristické znaky lidí, kteří jsou součástí traumatických systémů. (A. Bentovin).

Při pomoci obětem se podle Sopkové vyhýbáme zbytečným kontaktům a konfrontacím násilníka s obětí, tedy vyhýbáme se různým mediacím a jiným partnerským způsobům jejichž cílem je dosáhnout dohody násilníka a oběti.

Řada psychologů, která má pracovat s klienty a klientkami potýkajícími se s násilím v partnerských vztazích, ovšem navrhuje jako jeden ze způsobů, jak se s problémem vyrovnat či nalézt společné řešení, právě mediaci.

Mediace je osobitá forma řešení konfliktů, která byla vyvinutá v USA pro rozdílné oblasti jako hospodářství, politika, pracovní a sousedské spory, a rovněž pro případy rozvodu. Mediátor, resp. mediátorka jsou profesionály, kteří pomáhají dvěma stranám zúčastněným v konfliktu zprostředkovat oboustranně přijatelnou dohodu, uvádí rakouská expertka na problematiku násilí Rosa Logar. V zemích, kde se mediace používá už více roků, se ale zjistilo, že tato metoda není vhodná jako intervence proti násilí. Pokud se přece jen použije, musí se dodržet přísná pravidla. Jinak hrozí nebezpečí, že se násilí podcení a oběť nebude dostatečně chráněna před jeho možným vystupňováním.

Podle zkušeností terapeutek a terapeutů, kteří se dlouhá léta zabývají násilím na ženách, proti využívání mediace mluví řada argumentů. Podle Rosy Logar násilí slouží v konečném důsledku mocenské kontrole nad obětí. Ve vztahu potom neexistuje rovnováha sil. Taková rovnováha je však právě podmínkou pro mediaci. Vzniká tedy riziko, že násilnický partner se i prostřednictvím mediace pokouší udržet svou mocenskou pozici. Když u postižené ženy přetrvává strach z dalšího násilí, může se snažit přizpůsobit podmínkám a naléhání násilníka. Potom však nedokáže volně vyjadřovat svoje vlastní zájmy. Jinak řečeno, mocenská nerovnováha se mediací nemění. To platí i v případě, kdy násilník v procesu mediace vystupuje jako šarmantní, něžný a rozumný partner. Jeho vystupování může být jen strategií, jak si i nadále zachovat svojí kontrolu nad ženou.

Ať už jsou mediátor či mediátorka jakkoli zkušení a kompetentní, takovýto nerovnovážený vztah nedokážou změnit několika setkáními. Aby se jim to podařilo, museli by se vzdát svojí neutrality (která je však předpokladem mediace), zastávat se potřeb oběti a vystupovat na její ochranu.

Pro ženu trpící násilím představuje mediace další zátěž navíc. Žena musí sedět v té samé místnosti s mužem, který jí ubližoval. Musí mu vysvětlovat svoje potřeby a prosazovat je. Právě to však v dosavadním vztahu nikdy nedokázala, resp. když se o to i pokoušela, důsledkem bylo agresivní jednání partnera. Najednou by ale měla být schopná identifikovat svoje vlastní zájmy, na které nikdy neměla nárok vyslovovat je a trvat na jejich prosazování.

Konsensus je nejdůležitější princip mediace. Násilní muži nemají ale podle Rosy Logar zájem o konsensus, ale o kontrolu. Násilím ji upevňují. V mediaci se přitom očekává poctivost, snaha dospět k řešení, které uspokojí obě strany, a teda ochota ke kompromisům. Agresor však tyto způsoby jednání ve svém repertoáru nemá, i když navenek může vystupovat šarmantně a rozumně.

Mediace zároveň může obět i přímo ohrozit. Pokud se mediace použije jako alternativa represivního postupu, může obět přijít o účinnou ochranu. Násilí na ženách má často podobu těžkých fyzických zranění. Může se vystupňovat až k vražedným útokům. Výzkumy této problematiky dokázaly, že nejúčinnějším prostředkem na jeho zastavení jsou trestněprávní intervence. Stává se přitom, že násilníci zneužívají mediaci, aby si vynutili další kontakt s obětí, aby o ní mohli získávat informace a dále jí držet pod svojí kontrolou.

Boj proti násilí je záležitostí veřejného zájmu. Násilné jednání, i když se projevuje v soukromí rodiny, tedy není soukromou věcí. Metoda mediace je naopak velmi důvěrný postup, do kterého veřejnost nemá co nazírat, zdůrazňuje Rosa Logar. Fakt násilí se v mediaci nikdy nesmí stát předmětem vyjednávání. Mediátor či mediátorka nesmí udělat předmětem vyjednávání právo oběti žádat další právní ochranu (např. podání trestného oznámení, či návrhu na dočasné pozastavení užívacího práva na byt po manželovi). Mediátor či mediátorka nesmí dovolit uzavřít takovou dohodu, ve které by se zastavení násilných projevů podmiňovalo nějakými kroky ze strany ženy. Projevy násilí jsou skutky kriminální povahy, proto musí přestat bez jakýchkoliv podmínek. Nejdůležitějším cílem je bezpečnost postižené ženy, ne uzavření dohody, zdůrazňuje Rosa Logar.

## Slovo závěrem

Děkujeme všem ženám, které zveřejnily svůj příběh. I tento fakt podle nás přispívá k jejich postupnému osvobození se od násilí. Příběhy žen nám současně připomínají, že morální neutralita společnosti k oběti a násilnému partnerovi není východisko.

Můžeme si položit otázku, zda se ženy, jejichž životní příběhy jsme popsaly, mezi sebou nějak liší.

Každá z žen hledala cestu z násilí ven jinak a různě dlouho. U každé stála za definitivním rozhodnutím dále už násilí nesnášet jiná „poslední kapka“. Jedno mají ale společné: našly odvahu.

*Autorky  
listopad 2002*

## Občanské sdružení ROSA

Hlavní náplní občanského sdružení ROSA je podpora ženám-obětem domácího násilí. Z tohoto důvodu ROSA provozuje Informační a poradenské centrum, které ženám bezplatně nabízí odborné psychosociální konzultace a návazně medicínskou i právní pomoc. Ženy, které zažily některou z forem násilí, mají zároveň možnost navštěvovat dvakrát měsíčně specializovanou terapeutickou skupinu.

Vedle odborného poradenství ROSA zajišťuje i krizovou intervenci ženám ohroženým domácím násilím na SOS krizové telefonní lince. Za více jak tři roky, kdy je linka v provozu se na ní dovolalo přes 2700 žen. V případě ohrožení života poskytuje ROSA obětem domácího násilí i azylové ubytování s tajnou adresou, v němž je ženám věnována komplexní péče.

ROSA se snaží působit na veřejné mínění formou přednášek, seminářů, odborných konferencí, publikací a usiluje o zvýšení povědomí a informovanosti o této problematice mezi odbornou a širokou veřejností. Cílem občanského sdružení ROSA je uznání domácího násilí a násilí na ženách jako závažného celospolečenského problému, dosažení změn v legislativě i větší angažovanosti státní správy a v neposlední řadě i vytvoření dostatečného množství důstojného azylového bydlení pro ženy-oběti domácího násilí, které jsou nuceny skrývat se před násilným partnerem.

ROSA za tímto účelem spolupracuje s neziskovými organizacemi zabývajícími se obdobnou problematikou, státními i samosprávnými institucemi a v neposlední řadě i se zahraničními organizacemi.

### *Kontakt:*

ROSA - centrum pro týrané a osamělé ženy  
Podolská 25  
147 00 Praha 4

Telefon/fax: 241 432 466

po-út: 15-18 hod.

konzultace jen po předchozím objednání

krizová SOS linka: 602 / 246 102

e-mail:

<http://www.rosa-os.cz>

Bankovní spojení:

Česká spořitelna, Jugoslávská 19, Praha 2, 120 00

Číslo účtu 0008399319/0800

## ROSA dosud vydala tyto publikace:

Dneska tě ještě nezabiju (zpráva o stavu domácího násilí), 1997, Praha  
Domácí násilí a jak se proti němu bránit, vydání třetí, 2001, Praha

## Autorsky se podílela na sbornících:

Domácí násilí, záležitost nikoli soukromá, v rámci Koordinačního kruhu prevence násilí na ženách, 1997, Praha

Domácí násilí, Staré problémy, nová řešení, Friedrich Ebert Stiftung, 2001, Praha  
Skripta AdvoCats for Women pro školení sociálních pracovníků, proFem, 2002, Praha

## Doporučená literatura k tématu

Judith Lewis Herman: Trauma a uzdravení, Aspekt, 2001, Bratislava

Dr. Henry Cloud, Dr. John Townsend: Hranice v manželství, Návrat domů, 2001, Praha

Sborník Násilí na ženách, pomoc těm, které to přežily, Gender Studies, 2000, Praha

Násilí I, Aspekt, 1998, Bratislava

Násilí II, Aspekt č. 1, 1999, Bratislava

Násilí páchané na ženách PRO FAMILIA, Aspekt 1998, Bratislava

Piata žena, Aspekt, 2001, Bratislava



přežila jsem - výpovědi týraných žen  
Marie Vavroňová, Zdeňka Prokopová

V Praze roku 2002 vydalo občanské sdružení ROSA  
Praha

<http://www.rosa-os.cz>

© 2002: Marie Vavroňová, Zdeňka Prokopová  
Praha, listopad 2002

Litografie: IQ ART, s. r. o., tisk: Eurotisk, s. r. o.